

DE HUNNENBURCHT

door Godfried

De Hunnenburcht

Een verhaal uit de tijd
van Karel den Groten

door

Godfried

2^e editie

Met goedkeuring van de
Keurraad voor Kath. Jeugdlectuur.

UITGAVE VAN HET R. K. JONGENSWEESHUIS, TE TILBURG.

NIHIL OBSTAT.

P. C. Keulers, libr. cens.
Tilburgi, 24 October 1941.

—

EVULGETUR.

F. N. J. Hendrikx, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, 25 October 1941.

1. In de vreemde.

Het was op de avond van een snikhete dag, dat drie mannen zwijgend voortgingen op een eenzaam pad door het dichte woud. De aanvoerder leidde een knaapje aan de hand, waar hij nu en dan met bezorgdheid op neerzag. De twee anderen volgden hem op de voet. Een van hen droeg een kindje op de arm, dat hij zacht tegen z'n borst liet rusten. Met bijl en werpspies waren zij gewapend. Aan hun kleding kon men duidelijk zien, dat het vluchtelingen waren, die, wie weet hoe ver van huis en hof, in dit woeste oord een nachtverblijf zochten. Hoe lang hadden die mensen reeds gedwaald? Waar kwamen ze vandaan? Wat was het doel van hun tocht? Plotseling verbrak de kleine jongen de stilte. „Vader, ik heb zo'n honger. Vader, ik ben zo moe; ik kan haast niet meer verder. Laat ons rusten en eten.”

„Ik zal U te eten geven, Dankmar, zo gauw we een plaats gevonden hebben waar we de nacht kunnen doorbrengen. De knechten zullen dan vuur aanleggen. Ik zal dan proberen om enig wild te vangen. Hou nog even vol, gij dappere, grote jongen. Gij zijt immers zo moedig en sterk. Wie weet hoe spoedig we een heerlijk plekje vinden.”

„Och vader, ik kan haast niet meer en ik sterf van honger. Hoe lang moeten we nog voort. M'n voeten doen zo'n pijn. Ik wil rusten en eten.”

De vader zocht naar nieuwe troostwoorden om z'n oudste te bemoedigen. Voor zich zelf wilde hij van geen vermoeyen weten. Maar dat z'n kinderen zouden omkomen van gebrek en uitputting, dat deed hem vreselijk pijn.

Intussen had Gero, de jongste van de twee geleiders, zich van de groep verwijderd en was doorgedrongen in het kreupelhout links van de weg. Daar had hij in de tronk van

.... dat drie mannen zwijgend voortgingen op een eenzaam pad.

een oude boom een bijenzwerm ontdekt. Met z'n bijl had hij de stam gekloofd en zich meester gemaakt van een gevulde honingraat. Vol vreugde kwam hij daarmee aangesneld en overhandigde aan Wolfert, zijn heer, de kostelijke vondst.

Geef dit aan den jongen, edele heer, zei Gero, en laat hem eten naar hartelust. Met dankbare vreugde nam de jongen de honingraat aan en deed zich te goed aan de goudgele honing. Wat een heerlijke verkwikking was dat na zo'n vermoeiende tocht. Nu zou hij weer verder kunnen, zo ver als zijn vader maar wilde. Op een teken van Gero was die echter blijven staan. De knecht gaf hem te kennen dat er links van de weg iets heel bizonders te zien was. Stil gaf hij den aanvoerder een wenk om hem te volgen.

„Blijf hier met de kinderen, Eckhart,” sprak Wolfert tot den anderen knecht. „Let goed op de jongens en laat de kleine Winfried maar slapen. Rust intussen wat uit onder deze hoge boom en wacht tot ik terugkom.”

Toen volgde hij Gero, links van de weg, dwars door het kreupelhout. Nauwelijks hadden ze enige minuten gelopen, of ze zagen op een hoogte, recht voor zich uit een ruïne, omringd en gedeeltelijk bedekt door opgaand hout. Mogelijk zouden ze daar een schuilplaats kunnen vinden, al was het maar voor één nacht. Haastig vervolgden ze hun weg, gaven geen acht op de hindernis van de stijgende bodem en de wildernis van struiken en geweldige varenplanten. Eindelijk bereikten ze de bouwval.

Een kreet van teleurstelling konden ze moeilijk onderdrukken toen ze bemerkten hoe de muren waren verbrokkeld, het dak was gehavend, hoe vensters en deuren de sporen droegen van barbaarse verwoesting.

Schichtig schoot een hert weg tusschen het geboomte. 'n Hele vlucht kraaien verhief zich in de lucht, nu hun vreedzaam verblijf gestoord werd door de aanwezigheid van mensen.

Wolfert zocht de ingang van het vervallen slot. Scheef hing de roestige poort in haar hengsels. Ze beklommen de trappen, duwden de toegangsdeur open en stonden in de hal van het zo lang reeds verlaten kasteel.

Van binnen bleek het gebouw beter bewaard dan het zich van buiten had laten aanzien. Verschillende vertrekken waren gaaf gebleven; alleen deuren en verder houtwerk waren verdwenen.

„Wat dunkt U, meester,” vroeg Gero, „zou dit verblijf U kunnen bevallen. Blijkbaar heeft de ruïne geen eigenaar. Ik verbaas me, wie hier in deze wildernis dit kasteel kan hebben gebouwd. Wie kan hier z'n dagen hebben willen slijten. Of is het misschien een sterkte geweest, een vesting uit vroeger eeuwen?”

„Ge kunt gelijk hebben, sprak Wolfert. Het moeten de Romeinen geweest zijn, die deze burcht hebben opgericht. Na hun heengaan is hij vervallen, of wellicht hebben woeste volkstammen hier strijd geleverd en de bewoners verjaagd.”

Ze beklommen de trappen en bereikten een van de hoogste muren, vanwaar ze uitzicht hadden op de omgeving. Rondom strekte zich het onmetelijke woud uit zonder enig teken van menselijke woningen. In een lang diep dal voor hen ruiste een onstuimige bergstroom en joeg z'n schuimende golven voort over scherpe, grillig gevormde rotsblokken. Een woest onherbergzaam oord vormde de omgeving van het vervallen kasteel.

Lang bleef Wolfert staan op de hoge muur. De sombere uitdrukking op zijn gezicht verdween langzamerhand. Een zichtbare tevredenheid sprak uit z'n ogen en met blijkbaar welgevallen overzag hij de hele omtrek.

„Hoe bevalt het U hier, meester,” sprak Gero. Kan dit verblijf U van dienst zijn? Of moet misschien onze zwerftocht nog langer duren. De kinderen zijn uitgeput. Een meer geschikte plaats zal het hele woud ons niet kunnen geven.

Met enige moeite zullen we hier een goede woning kunnen inrichten. Het woud zal ons van alles voorzien. Hier is hout in overvloed voor de herstellingswerken. Het bos verschaft ons wild om te eten. Het heldere water van de stroom zal onze dorst lessen. De eeuwenoude bomen beschermen ons tegen de gure Noordenwind en breken de storm uit het Zuid-Westen. Hier zal het rustig wonen zijn, ver van de haat der mensen en veilig voor de wilde kracht van de natuur."

Wolfert bleef zwijgen, maar door een lichte hoofdbuiging gaf hij zijn goedkeuring te kennen. „Het zij zo" sprak hij ten laatste. „Ga en breng Eckhart en de kinderen hier."

Gero haastte zich aan dit bevel te voldoen. Hij vond zijn gezelschap op dezelfde plek waar hij hem had verlaten, rustend onder de hoge eik tussen de beide kinderen in.

Na de vreugdevolle tijding, dat ze aan het eind waren van hun omzwerving, haastten de beide dienaars zich naar de ruïne. Toen zij bij de vervallen burcht aankwamen, elk met een kind op de arm, stond Wolfert nog steeds op de hoge muur, verdiept in het beschouwen van het woeste natuurtafereel. Nu kwam hij naar beneden en trad op de beide dienaars toe. „Leg vuur aan," zei hij, „en zorg voor een goede slaapplek. Zorg vooral goed voor de kinderen. Ik ga ondertussen uit om een stuk wild te bemachtigen."

Met de scherpe werpspies in de hand drong hij tussen het geboomte door en was in enkele ogenblikken uit het gezicht verdwenen. Nauwelijks een half uur later kwam hij terug met een ree op de gespierde schouders. Op een grote, platte steen brandde reeds het vuur, terwijl een hele stapel rijshout als brandstof gereed lag. Het wildbraad was spoedig bereid. Voor drank had Gero een dronk water geschept uit de nabijzijnde stroom. Het eenvoudige maal was een ware verkwikking na hun lange, moeizame tocht.

2. In het woud.

Toen de stralende zon de volgende morgen boven de boomkruinen zichtbaar werd, waren onze nieuwe woudbewoners reeds druk aan het werk. Nadat Wolfert een ogenblik vol liefde en vader trots z'n slapende kinderen had beschouwd, was hij met de wapens in de hand uitgetrokken om z'n uitgestrekt jachtgebied te gaan verkennen. Toen hij 's avonds terugkwam hadden z'n beide dienaars reeds heel wat werk verricht. Al wat zonder grote moeite in de bouwval te herstellen viel was in orde gebracht. Zo hadden ze onder een stenen gewelf een vuurhaard ontdekt die ze opnieuw hadden opgebouwd. Die kon dienen niet alleen voor het bereiden van de spijzen, maar ook voor de verwarming in het koude jaargetijde. In hetzelfde ruime vertrek was een slaappleats ingericht voor den vader en de kinderen, terwijl in een aangrenzend vertrek een leger was bereid voor de beide dienaars. De kinderen speelden op de binnenplaats met een eekhoorn die Gero voor hen gevangen had. De volgende dagen werden besteed om de oude burcht, zo goed als het ging, tot een blijvende woning in te richten. Iedere morgen begaf Wolfert zich op jacht om het wild te bemachtigen, dat tot onderhoud voor hem en de zijnen moest dienen.

Op een avond — 't was een week na hun vestiging in het woud — kwam de stoere jager veel vroeger dan gewoonlijk naar huis. Hij droeg nu niet, zoals gewoonlijk, een hert, ever of beer op de krachtige schouders. Zonder enige buit keerde hij terug en wierp woest de wapens neer.

„Houd maar op met uw nutteloze arbeid,” riep hij in verbittering Gero en Eckhart toe, „houd maar op, want we gaan vertrekken.” Verrast en ontsteld zagen beiden op naar hun heer.

„Vertrekken, meester,” waagde Eckhart te zeggen, „vertrekken uit deze burcht, uit dit woud dat zo'n uitstekend jachtgebied voor U is.”

„Als u geen lust hebt mij te volgen,” sprak Wolfert, blijf dan maar hier. Ik wil u niet dwingen. Maar de kinderen zullen met mij meegaan.

„Maar meester,” zei nu Gero, „hoe zouden we van U kunnen scheiden. U weet, dat we U altijd trouw blijven. Wil echter bedenken, dat een nieuwe zwerftocht voor Uw kinderen noodlottig zou worden. Ze zouden van ellende en ontbering bezwijken. Bovendien zijn de zomerdagen voorbij. Het gure herfstweer met natheid en kou is op handen. En wie verzekert U, dat er spoedig weer een geschikt verblijf zal te vinden zijn, een oord van vrede en rust zoals hier in deze ruïne ?

„Zeker gaat mij het lot van mijn kinderen ter harte,” sprak Wolfert, „maar toch moet ik heengaan. Ik hield het woud voor vrij en onbewoond. Ik dacht aan de dagen van weleer, toen ik ongestoord kon rondzwerven in de bosschen van de Harz, ik leefde van de herinnering, maar... ik heb me bedrogen.”

„Zeker, meester, wilde dieren sluipen hier rond in de onmiddellijke nabijheid. Daarom bewaak ik de kinderen steeds met uiterste zorg. Maar waar de felle spies van Wolfert verschijnt, daar hoeft men immers voor geen verscheurend wild bevreesd te zijn.”

„Gij hebt juist geoordeeld, Gero, Wolfert is geen jager die zich door ever of beer laat verdrijven. Maar andere vijanden huizen in deze streek. Andere vijanden, die ik haat uit het diepst van mijn hart. Hoor, wat me heden is overkomen. Deze morgen kwam ik in het dal aan de rechteroever van de stroom. Tot mijn verbazing bemerkte ik op een kleine hoogte een hut, gebouwd van palen en boomtakken. Aan de voorzijde was de hut open. Ik zag daarbinnen een soort

Toen vlamde de haat op in mijn hart.

van altaar met bovenop een kruis. Toen vlamde de haat op in mijn hart, want dat kruis was het bewijs, dat hier christenen hun God aanbidden. Toen ik daar verbaasd en geërgerd nog enige ogenblikken bleef staan, kwam uit een andere hut, wat verderop gelegen, een monnik naar buiten, een van die ongelukkigen die ons dierbaar Saksenland doorkruisen om de nieuwe leer ingang te doen vinden en de strijd aan te binden met oude zeden en eeuwenoude Wodandienst. Toen raakte ik als buiten me zelf van woede en haat. Vaster omklemde ik de lans en ik was op het punt den rampzalige het hart te doorboren, toen ik me bewust werd, dat het laf is iemand te doden die zich niet verdedigen kan. Ik heb me vol verachting afgewend en daarop heb ik besloten zo spoedig mogelijk dit gebied te verlaten."

„Maar meester," sprak Eckhart, als het U dan onmogelijk is met Uw vijand in dezelfde streek te leven, is het dan wel nodig dat U en niet de ander dit oord verlaat? Past het aan den sterke om te wijken voor den zwakke? Waar de dieren van het woud aan uw macht onderworpen zijn, laat ge U daar verdrijven door de aanwezigheid van een monnik?"

„Verstandig gesproken," zei Wolfert, „bij nader inzien moet ik op m'n besluit terugkomen. Niemand zal me uit deze streek verjagen. Ik wil alleenheerser zijn in dit woud. Wee hem, die mij de voet dwars zal zetten."

3. De geweldige Jager.

Zo ging het leven op de Hunnenburcht weer z'n gewone gang. Elke morgen trok Wolfert er op uit, om z'n kracht te meten met de verscheurende dieren in het woud. Zowel in list en behendigheid als in wonderlijke spierkracht was hij hun meerdere en nimmer keerde hij naar huis terug, zonder rijke buit. Z'n dienaars wachtten hem op, om het wild in ontvangst te nemen. Van dierenvellen werden jachtcostuums gemaakt. Ook de beide kinderen en de dienaars moesten zich daarmee kleden. De moed en de onverschrokkenheid van Wolfert waren weldra bekend buiten het woud bij de boeren, die hun hoeve aan de zoom van het bosch hadden gebouwd en wier landerijen zich uitstrekten in de omgeving. Dikwijls riepen ze de hulp van Wolfert in als wolven hun kudden besprongen, als de evers hun akkers verwoestten, of als een wilde stier zich in de nabijheid van hun woningen ophield. Nooit liet de geweldige jager zich vruchteloos vragen; maar ook nimmer was z'n tussenkomst tevergeefs. Waar hij verscheen, daar verdween de verschrikkelijke plaag en keerden rust en veiligheid weer. Uit dankbaarheid brachten de boeren hem geschenken, een vet kalf, een stuk landbouwgereedschap. Soms ook ploegden en bezaaiden ze de boschgrond, die door Gero en Eckhart was ontgonnen. Met hun hulp werd ook het oude slot weer hersteld. Een dak werd aangebracht, sterke deuren werden getimmerd, een brug van boomstammen werd over de gracht gelegd rond de buitenmuur. En vóór een vijftal jaren waren verlopen hoedde de oude Eckhart in de nabijheid van de burcht een kleine kudde, die aan Wolfert toe hoorde. Gero oogstte ieder jaar een rijke voorraad koren op de vruchtbare akkers, die ter bescherming tegen de wilde dieren, met een doornhaag waren omringd.

Naarmate echter Wolfert in aanzien steeg, eigende hij zich een soort van heerschappij toe over de boeren in de nabijheid van het woud. Hij vorderde nu, als schatting, desnoods

.... hoedde de oude Echart een kleine kudde....

met bedreiging en geweld, wat men hem vroeger uit dankbaarheid vrijwillig had gegeven. En wee hem, die den geweldigen jager durfde weerstaan. Die kon er van verzekerd

zijn, dat een bende vraatzuchtige wolven in zijn kudde viel, dat het everzwijn z'n rijpende oogst vernielde. En niet lang duurde het of men fluisterde elkander toe dat Wolfert zich bezig hield met toverkunst en dat hij daardoor macht had over de dieren van het woud. Z'n onbekende afkomst, z'n verblijf in de verlaten burcht, z'n eigenaardige levenswijze, z'n ongewoon uiterlijk en z'n onverwacht verschijnen, nu hier en dan daar, bevestigden de bijgelovige landlieden in hun vermoeden.

Van toen af werd hij gevreesd en angstvallig vermeden. Moeders verborgen hun kinderen voor het dreigende oog van den verschrikkelijken jager.

Toch waren er mensen, die aangelokt door de geheimzinnigheid van de bewoners op de Hunnenburcht, hun nieuwsgierigheid niet konden bedwingen en in nadere betrekking wensten te komen met den geweldenaar. Sommigen zelfs, berooid en beroofd van have en goed, boden hem hun hulp aan. Wolfert wees hen niet af. Integendeel. Hij oefende hen in de strijd tegen de dieren van het woud, hij leerde hen bijl en werpspies hanteren, hij vormde hen tot een soort lijfwacht, die hem overal vergezelde op z'n tochten ook buiten de grenzen van het donkere woud.

Op de afgelegen hoeve zag men met schrik het jachtgezelschap verschijnen, want de bende eiste schatting en ging bij de minste weigering over tot daden van geweld.

De kluzenaar aan de Murr had het meest te lijden van de gewelddaden van den ruwen Saks. Het kleine stukje grond, dat hij met eigen hand verbouwde, werd kort voor de oogst totaal verwoest. Zijn melkvee werd herhaaldelijk gestolen. De mensen die Zondags naar de kleine kapel kwamen om te luisteren naar zijn onderricht werden teruggedreven naar hun woning. Het werd hun zo lastig gemaakt, dat ze slechts in het geheim het godshuis durfden bezoeken. De ijverige geloofsverkondiger was genoodzaakt z'n kluis te verlaten en

de verschillende hoeven te bezoeken om z'n heilige bediening uit te oefenen.

Wolfert bereikte echter z'n doel niet. Hij had verwacht, dat de monnik het woud zou verlaten. De priester gaf echter zijn taak niet op. Vol ijver voor de zielen sloeg hij geen acht op de kwellingen waaraan hij blootstond. Hij bleef het geloof verkondigen aan z'n kleine verspreide kudde en diende de H. Sacramenten toe, ondanks alle moeilijkheden, die de geweldige jager hem veroorzaakte.

Tien jaar heerste Wolfert nu in de Murr-gouw. Z'n kinderen waren opgegroeid tot sterke jongens van dertien en zeventien jaar. Beiden waren reeds vroegtijdig geoefend in de jacht en in het hanteren van de wapens. Dankmar, dapper en fier, was in moed en behendigheid het evenbeeld van z'n vader. Het was hem een genoegen uit te trekken om het wilde zwijn te achtervolgen of de strijd aan te binden met de verscheurende beer of de woedende stier. In tegenstelling echter met Wolfert was hij blij en levenslustig van karakter. Hij kende geen somberheid of droefgeestigheid, maar zag met stralende blik de toekomst tegemoet.

Winfried, z'n jongere broer, was stil en zacht van aard. Hij had weinig lust in de jacht en toonde ook minder geschiktheid voor het ruwe, gevaarvolle bedrijf van Wolfert en Dankmar. Hij weidde liever met Eckhart de kudde, of ging vissen in de stroom. Dikwijls dwaalde hij eenzaam door het woud, in beschouwing van de kleurenpracht van bomen en bloemen. Het ontluiken van de knoppen stemde hem blij. Het gonzen van de insecten, het zingen van de vogels, de schittering van de zonnestralen in het bruisende water, dat alles was hem een vreugde, een ongestoord genot. Hij ontvluchtte het wapengekletter en de ruwe luidruchtigheid van Wolfert's bende. Z'n vader vond dit niet goed. Dikwijls gaf hij z'n afkeuring te kennen over Winfried's handelwijze. Hij noemde dat een onnut, werkeloos, dromerig leven. Stellig zou hij tot

harde maatregelen zijn overgegaan, indien Dankmar niet voor zijn broer ten beste gesproken had. „Winfried is nog jong, vader” zei Dankmar dan, „later zal hij wel veranderen. Later zal hij meegaan op de jacht en bijl en spies hanteren.” Onwillig gaf Wolfert dan toe en liet Winfried stil z'n gang gaan.

Het was echter geen traagheid of lusteloosheid waaraan Winfried zich overgaf. Z'n opbloeiend zieleleven werd beheerst door talloze, onoplosbare vragen. „Wie zijn toch die christenen, die mijn vader met zo'n grimmige haat vervolgt? Waarom heeft hun koning Karel het Saksenvolk onderworpen? Waarom wil hij dat alle volken zijn God aanbidden? Wie is dan toch die God, die zijn helden zo groot en machtig maakt?”

Dan ging hij naar Eckhart, om aan hem z'n moeilijkheden voor te leggen; want aan z'n vader durfde hij die vragen niet te stellen. Maar de oude dienaar schudde zwijgend het hoofd en antwoordde niet. Zo leefde Winfried voort in twijfel en onzekerheid met een vurig verlangen naar licht en opheldering.

Als hij zat te vissen aan de stroom, zag hij dikwijls op naar het bedehuis van den kluizenaar. Dat kapelletje trok hem onweerstaanbaar. En eens, toen de priester zich verwijderd had, was hij stil er heen geslopen en had het gewaagd even binnen te gaan. Hij zag er een eenvoudig altaar met daar bovenop een kruis. Ook brandde er een klein lampje. Hij begreep echter niet wat het kruis en wat het licht betekenden. Schuw verliet hij die plek, maar z'n gedachten bleven in de bidkapel.

4. De Kluzenaar.

Eens zat Winfried op een schaduwrijk plekje van het woud te mijmeren over de zaken die hem voortdurend bezig hielden. Tevergeefs zocht hij een antwoord op de vragen die hem immer kwelden. Toen hij even opzag bemerkte hij den kluzenaar die in Winfried's richting de weg afkwam. Met de groet: „Geloofd zij Jesus Christus,” wilde de man Gods voorbijgaan, maar de jongen hield hem staande en sprak: „Zeg mij toch, man Gods, wie is Jesus Christus, in wiens naam U mij groet.”

Verbaasd stond de kluzenaar stil.

„Wie zijt ge toch, beste jongen, dat ge, midden in een christenland niet weet wie Jesus Christus is. Zijt ge in Jesus' naam gedoopt?”

„Gedoopt ben ik,” antwoordde Winfried. Ik herinner mij nog de dag, dat we met veel duizenden moesten afdalen in het water. Het gebeurde vóór we Saksenland verlieten. Wat echter die doop betekende, weet ik niet.”

„Gij zijt dus de zoon van den geweldigen jager, die zich op de Hunnenburcht heeft gevestigd en het land rondom aan zich onderworpen heeft?”

„Ja, die ben ik, en ik weet, dat mijn vader U haat, maar waarom hij dat doet, weet ik niet. Graag zou ik iets te weten komen over den God, dien gij en alle Franken dienen, en die koning Karel zo machtig heeft gemaakt, dat alle volken aan hem onderworpen zijn.”

„Ik wil u onderrichten en u den waren God leren kennen, die ons heeft geschapen, ons heeft verlost en tot het eeuwig geluk bestemd heeft.”

Beiden namen plaats op het zachte mos en Winfried had nu gelegenheid den kluzenaar van nabij te beschouwen. Het was een man van rond de veertig jaar, met zachte,

Geboeid luisterde Winfried toe.

vriendelijke ogen en een glimlach om de lippen. Ernstig en waardig was z'n voorkomen, terwijl goedheid en liefde klonken in z'n stem.

„Toen de wereld nog niet bestond, geen bergen en dalen, geen bloemen en bomen, toen zon noch maan, noch de duizenden sterren aan het uitspansel schitterden, toen er geen wolken langs de hemel zich voortbewogen, toen er geen zee was of geen strand, niets van alles wat we zien, toen was er de ene, almachtige, eeuwige God.”

Geboeid luisterde Winfried toe. Maar toen de kluizenaar het scheppingsverhaal vervolgde en vertelde over de zonde van de eerste mensen in het paradijs en de droevige gevolgen van dat eerste kwaad, toen onderbrak Winfried den priester.

„Nu begrijp ik, waarom de natuur zo schoon is, en waarom er toch zoveel ellende op aarde woont.”

„Ja, de zonde heeft het kwaad op de wereld gebracht. Maar God zond zijn Zoon, Jesus Christus, naar de aarde om voor de zonde van de mensen te voldoen, door lijden en smart en een verschrikkelijke, schandelijke kruisdood. Wie in Hem gelooft en leeft volgens Zijn geboden, zal het eeuwig geluk hiernamaals verwerven.”

„Welk zijn die geboden.”

„Zie, het wordt avond. De duisternis daalt over het woud. De nachtvogels ontwaken. Gij moet naar huis gaan anders zal uw vader ongerust worden. Maar kom naar mijn kluis, zo dikwijls ge het verlangt. Ik zal u verder onderrichten en u Gods oneindige goedheid leren kennen.”

„Mijn naam is Winfried, en hoe moet ik U noemen?”

„Noem mij Walderic, beste jongen. Uw heilige engel, geleide u, Winfried. Gods licht moge u verlichten en Zijn zoete vrede moge neerdalen in uw hart.”

In ongekend blijde gemoedsstemming keerde Winfried naar den Hunnenburch terug.

5. Nieuwe lessen.

Van die dag af ging Winfried dikwijls Walderic in zijn kluis bezoeken. Met eerbiedige belangstelling vernam hij de bijzonderheden van Jesus' leven op aarde. De goddelijke Heiland was miskend geworden, geminacht, zelfs gesmaad en gehoond. Toch had hij allen wèl gedaan. Blinden had Hij genezen, aan stommen had Hij de spraak weergegeven, doden had Hij tot het leven opgewekt. Weinigen echter hadden Hem oprecht liefgehad. Zijn eigen volk had Hem verworpen en Hem na een allerbitterst lijden den kruisdood doen sterven. Door Zijn Goddelijke almacht was Hij echter de derde dag uit de dood opgestaan. Nog veertig dagen was Hij met Zijn apostelen op aarde gebleven. Toen steeg Hij in hun bijzijn glorievol ten hemel op. Hier regeert Hij in eeuwigheid; maar eenmaal zal Hij wederkomen om alle mensen te oordelen. De goeden zullen eeuwig gelukkig zijn in Zijn heerlijkheid. De kwaden zullen voor altijd verworpen worden en lijden in de eeuwige hel.

Sprakeloos had Winfried geluisterd, en de woorden van den kluizenaar waren diep doorgedrongen in zijn hart. De eerste liefde voor onzen Goddelijken Zaligmaker was in z'n gemoed opgekomen als 'n zachte, vreugdevolle stemming. Vrede en rust daalden nu neer in z'n binnenste. Licht en leven en liefde vervulden zijn hart. Z'n onbestemd verlangen naar iets groots, iets edels, z'n zucht naar iemand die hem oprecht en eeuwig zou liefhebben was nu voldaan. En Jesus, de Godmens, was hem immers altijd nabij. Die kende z'n gedachten, die hoorde elke klopp van z'n jonge hart. Die waakte over hem bij dag en bij nacht. Die verstond z'n stille zieletaal. Had Hij de heerlijke natuur niet geschapen om een vreugde te zijn voor den mens. Waarom prijken de bloemen in smetteloze glans; waarom vulde het

gezing van de vogels de dreven van het woud, waarom speelde het zonnelicht op de ruisende toppen van de bomen en weerspiegelden de wolken in de klaterende stroom. Alle schepselen loven den Heer ; loven Hem om z'n almacht, loven Hem om zijn grootheid, loven Hem bovenal om z'n eeuwige, grenzeloze liefde. Het geluk dat Winfried genoot, was hem bijna te machtig. Z'n jonge, kleine hart moest zich verruimen om die nieuwe zaligheid te kunnen bevatten.

Na de eerste innige gewaarwording, kwam hem het droevig lot te binnen van de mensen die O. L. Heer nog niet kenden, die nog verzonken lagen in het heidense bijgeloof, of, erger nog, die vijandig gezind waren tegen de christenen en de christelijke godsdienst.

Bij nader overwegen kon hij nu begrijpen hoe de Frankische koning Karel zich verplicht achtte de geloofsverkondiging aan te moedigen, te beschermen en zo nodig, met geweld te verdedigen. Nu kon hij verklaren dat z'n geboortegrond z'n dierbaar Saksenland door Karels legerbenden was bestreden, dat z'n eigen innig geliefde vader — die het christendom vijandig gezind bleef — was verbannen uit dat dierbaar oord, en nooit zou mogen wederkeren indien hij zich niet vrijwillig wenste te onderwerpen. Maar nu werd het hem ook duidelijk, dat er ooit een scheiding moest komen tussen z'n vader en hem, niet uit gebrek aan liefde, maar uit verschil van overtuiging. Zodra immers Wolfert bemerkte zou dat Winfried het christendom ging aannemen, zou de bitterste bespottung den armen jongen niet gespaard blijven. Misschien zelfs zou de christenhater hem uit z'n huis verjagen.

Weldra had de scherpe blik van Wolfert de verandering in z'n jongsten zoon bemerkt. Een angstig vermoeden was in hem opgekomen. Zou Winfried misschien zich aange trokken gevoelen door het geheimzinnig leven van den kluisenaar ? Zou hij misschien reeds onder den invloed staan

van den monnik ? Maar kom ; geen onnodige zorg. 't Was immers helemaal niet moeilijk elke omgang met den priester onmogelijk te maken. Hij verplichtte Winfried dan ook mee te gaan ter jacht, hem op alle tochten te vergezellen, elke dag opnieuw. Hij ontnam hem ieder vrij oogenblik. En als op wilde regendagen de jacht niet door kon gaan, dan verenigde Wolfert al z'n mannen in de burcht, waar ze met dobbelen en bierdrinken de tijd zochten door te komen. Hoe grote afkeer Winfried ook had van die ruwe bijeenkomsten toch werd hem niet toegestaan het gezelschap te verlaten.

't Was voor den jongen een wrede teleurstelling, een bittere smart den kluizenaar niet meer te kunnen bezoeken. Zo graag had hij nog willen luisteren naar die zachte stem, die altijd sprak van Gods goedheid, Gods liefde, Gods oneindige barmhartigheid. Soms kwamen tranen in z'n ogen ; maar hij onderdrukte z'n uiterlijke droefheid, hij wilde mannelijk zijn en sterk. Maar in z'n gedachten verbleef hij in de kluis, onder het stralend licht van de kleine lamp. Dan overwoog hij alles wat de priester hem had geleerd, dan bad hij in stilte om sterkte, om uitkomst. Dan smeekte hij Gods goedheid af over z'n innig beminden vader.

6. Ter verantwoording geroepen.

Eens toen Wolfert en z'n bende weer op jacht waren, hadden ze zich tegen de middag neergezet op een schaduwrijk plekje aan de stroom. Plotseling schalde het geluid van een horen door het woud. In spanning richtte Wolfert zich op.

„Wat was dat,” vroeg Dankmar verwonderd?

„'t Is het hoorngeschal van de Franken,” antwoordde een van de knechten.

„Het geluid scheen van de burcht te komen,” vervolgde Dankmar.

Wolfert, die tot nu toe gezwegen had, knikte bevestigend. Een somber voorgevoel was in hem opgekomen. „Staat op,” zei hij op gebiedende toon, we keren terug naar de burcht. Met verbaasde nieuwsgierigheid volgde hem de bende.

Bij de ruïne aangekomen zagen ze voor de gesloten poort een krijgsman in volle wapenrusting. Naast hem stond een vaandel in Frankische kleuren in de grond geplant.

De vreemde krijgsman trad op den jager toe en zei: „Ik ben gezonden door den machtigen keizer Karel. Ik vraag U, zijt gij het, dien men Wolfert den geweldigen jager noemt?”

„Ik ben het,” sprak Wolfert, „wat verlangt Karel van mij?”

„De keizer is in Zwaben aangekomen,” antwoordde de krijgsman. „Te Lauffen aan de Neckar heeft hij een gouwgericht gehouden. Daar zijt gij beschuldigd de vrede te storen, de vrije mannen te verdrukken, de godsdienst te verachten, den dienaar Gods te vervolgen en de christenen te verhinderen de prediking bij te wonen. Verder is tegen U ingebracht, dat gij geen gehoor geeft aan de oproep van den gouwgraaf en niet voor hem verschijnt. Om al deze redenen daagt de keizer U en uwe beide zonen ter verantwoording te Ingelheim, het gerechtshof van de Murr-gouw, van heden af gerekend de derde dag. Wacht U z'n dagvaardiging te verachten en tracht niet te ontvluchten. Ge kunt hem

De vreemde krijgsman trad op den jager toe....

niet ontkomen want zijn arm reikt over alle landen."

„Ik zal verschijnen voor zijn rechterstoel," sprak Wolfert terwijl hij somber voor zich uit zag.

De afgezant trok het vaandel uit de grond, sprong te paard en reed weg.

Deze tijding bracht grote opschudding onder de bewoners van de Hunnenburcht. De knechten raakten die avond de dobbelstenen niet aan. Eckhart en Gero fluisterden met elkaar. Dankmar was vol nieuwsgierige verwachting. Hij wilde eigenlijk wel graag den groten keizer in al z'n heerlijkheid 'ns zien, al had hij de haat van z'n vader jegens al wat Frank was overgenomen. Ook Winfried verlangde vurig den wereldbeheerser te zien; maar tegelijk was hij erg bevreemd dat de machtige keizer een streng vonnis zou vellen over z'n vader.

Alleen Wolfert, de ruwe geweldenaar, volhardde in een somber stilzwijgen. Reeds bij het zien van den Frankischen afgezant was de gedachte aan ontvluchten in hem opgekomen. Maar die had hij onderdrukt. Hij was kalm geworden, had rustig nagedacht en besloten aan de oproeping gevolg te geven. Kon immers de machtige Karel hem niet overal bereiken? En hoe zou hij bij ontvluchting aan z'n kinderen de erfenis kunnen verzekeren van alles wat hij hier in deze streek verworven had? De gedachte dat Dankmar en Winfried eenmaal als bedelaars zouden moeten omzwerven had hem elke poging tot ontvluchten doen opgeven. Om hunnentwil zou hij het trotse hoofd buigen. Hij zou Karel smeken, dat de vorst aan z'n kinderen de Hunnenburcht als woning, de Murr-gouw als jachtgebied, en het ontgonnen land als eigendom zou toewijzen. Daarvoor wilde hij zich aan de wetten van het land onderwerpen en zich onthouden van alle verdrukking en gewelddadigheid. Wel had er in z'n binnenste een felle strijd gewoed tussen vaderliefde en Frankenhaat. Maar het stond nu bij hem vast: hij zou het vonnis van den machtigen keizer gaan horen.

7. Voor de rechterstoel van Karel den Groten.

Reeds lang voor het opkomen van de zon had Wolfert met Dankmar en Winfried zich op weg begeven. Z'n dienstknechten bleven onder Eckhart's leiding in de burcht achter. Gero mocht op z'n dringend verzoek Wolfert vergezellen.

Ze volgden de loop van de Murr stroomafwaarts en bereikten tegen de avond de plaats waar deze rivier uitmondt in de Neckar. Daar namen ze een korte rust onder het beschuttende lindelover. Kort na middernacht vervolgden ze reeds hun weg want vóór de zon haar hoogste punt bereikte, zou het gericht een aanvang nemen. Ze moesten dus nog die eigen voormiddag op de plaats van bestemming zijn. Van hieraf leidde hun weg door het vriendelijke, vruchtbare Neckardal, waar de druiven groeiden en waar de hoeven in mooie verscheidenheid langs de weg verspreid lagen.

Met ogen vol verwondering en verbazing zagen Dankmar en Winfried om zich heen. Ze waren in een voor hen onbekende wereld. Elk nieuw uitzicht over het schitterende landschap wekte hun bewondering, die ze op luide toon te kennen gaven. Wolfert volhardde in z'n somber stilzwijgen. Een angstig voorgevoel bekleemde hem. Nog kwam de gedachte in hem op terug te keren en zich door de vlucht te redden.

Na enige tijd hielden ze stil tegenover Ingelheim dat aan de andere oever van de stroom op een heuvelrug zich verhief. Een pont bracht het Saksische gezelschap aan de overkant.

Buiten het dorp stond een kapel. Hoger nog, op een vooruitstekende rotswand, lag de burcht van den gouwgraaf. Aan de voorzijde van de burcht was half-circelvormig de

gerichtsplaats afgebakend. In het midden was een zetel opgericht, overschaduwde door drie reusachtige linden.

Van hier uit had men een prachtig uitzicht over de hele omgeving. Te midden van de uitgestrekte hoogvlakte slingerde zich het lieflijke Neckardal. Verderop reiden heuvelketens zich aaneen, bekroond door dichte bossen, waarboven de zon in felle middagglans straalde.

Een dichte mensenmenigte stond te wachten op de komst van den keizer. Wolfert had met z'n beide zonen een plekje uitgekozen afgezonderd van de volksmassa. Opzettelijk vermeed hij zich onder de menigte te mengen.

Veel nieuwsgierige blikken waren op de kleine vreemde groep gericht en men vroeg zich verwonderd af wie toch wel die man met die twee knapen mocht zijn. Vooral hun vreemde klederdracht trok de aandacht. Terwijl men algemeen lange gewaden droeg van wol of linnen, waren Wolferts en z'n kinderen in een dierenpels gestoken.

Winfried voelde zich verlegen worden onder al die nieuwsgierige blikken. Hij sloeg beschaamd z'n ogen neer. Dankbaar daarentegen zag vrijmoedig om zich heen. Zelfs blonk er een lichte tinteling van verachting en vijandschap in z'n ogen.

Weldra werd echter de algemene opmerkzaamheid van hen afgeleid. Een helder klinkend geluid klonk plotseling door de lucht. Het geleeke niet op hoorngeschal, 't was voller en dieper en galmde voort over de vlakte. 't Was of er een betoverende kracht uitging van dat geluid want al de aanwezigen knielden neer en begonnen te bidden.

Winfried vroeg aan een van de omstanders wat dat geluid betekenen moest. „Het is de klok, die de keizer aan onze kapel geschonken heeft,” was het antwoord. „Het luiden betekent, dat de H. Mis begint, die door den keizer wordt bijgewoond. Zodra ze geëindigd is, zal hij op de gerechtsplaats verschijnen.

De klokken waren in die tijd nog zeer zeldzaam. Waarschijnlijk werd er vóór Karel den Groten geen enkele in het land van de Allemannen gevonden. Niet alleen het gezelschap van de Hunnenburcht, maar ook velen onder de bijeengestroomde menigte, hoorden nu voor de eerste keer het feestelijk klokgelui, dat de lucht doortilde en naklonk in hun hart.

Toen de godsdienstplechtigheid geëindigd was richtten aller ogen zich opnieuw naar de kapel. De keizer kwam naar buiten in gevolg van enige krijgsknechten en een hele stoet hovelingen.

Een luid gejubel barstte los. „Leve keizer Karel. Heil den machtigen keizer!“ Het daverde door de lucht en er scheen geen eind aan te komen, totdat Karel, na een hartelijke dankgroet, zich op zijn rechterstoel nederzette.

Wolfert, Dankmar en Winfried hadden hun verbaasde blikken op den keizer gevestigd. Dat was nu de grote, de machtige, de onoverwinnelijke vorst, beheersers van landen en volken. Z'n breed voorhoofd, z'n fiere gestalte, z'n edele houding boezemden eerbied en ontzag in.

Karel was eenvoudig gekleed. De schitterende tekenen van z'n waardigheid droeg hij alleen bij feestelijke gelegenheden. Een eenvoudige gouden hoofdband deed hem als keizer kennen. Geen purper bedekte z'n schouders, maar een sierlijk gevormd buis van ottervel over het lange linnen gewaad onderscheidde hem van de menigte.

Maar wat een majesteit omgaf z'n gehele persoon. Rustig gezeten op z'n rechterstoel, het hoofd fier geheven, de alles overziende blik van z'n stralende ogen op de menigte gericht, wekte hij de diepste bewondering en de onderdanigste eerbied voor z'n majestatische verschijning.

Dat was de keizer bij uitnemendheid, de gezalfde des Heren, de majesteit bij de gratie Gods.

Sprakeloos van verbazing aanschouwde Dankmar deze

verheven waardigheid. De grootse verschijning leek hem een van de hogere wezens, die volgens de heidense gedachte, vervuld moest zijn van Goddelijke kracht. De haat waarin hij opgevoed was, had hij ineens voelen wegvloeien en vererende bewondering was er voor in de plaats gekomen.

Winfried, even verbaasd als Dankmar, dacht bij Karels verschijnen aan de grote figuren uit het oude verbond, de patriarchen en profeten, waarover Walderic hem verteld had, vooral aan Koning David, de man naar Gods hart, verwinnaar van de volkeren, zetelend op de troon, te midden van het uitverkoren volk.

Aan de rechterzijde van Karels zetel stond de gouwgraaf met de zeven schepenen, die bij afwezigheid van den keizer de rechterlijke macht uitoefenden en evenals hij verantwoordelijk waren. Aan de linkerkant stond de groep jongelingen, zonen uit de voornaamste geslachten van het keizerrijk, die aan 't hof van Karel hun opvoeding ontvingen en hem bij dergelijke gelegenheden steeds vergezelden. Later zouden zij als gouwgraven of schepenen zelf recht moeten spreken.

Na een kort gebed waarin de keizer licht en wijsheid van God afsmeekte om met rechtvaardigheid te oordelen, riep de gerichtsbode, die aan de voet van de troon stond, met luider stem de naam van Wolfert, den jager van de Hunnenburcht.

Wolfert kwam met z'n beide zoons naderbij en trad met vaste stap binnen de begrensde gerechtsplaats.

„Gij zijt Wolfert, de jager ? Gij zijt niet geboren in het land van de Allemannen. Waar komt ge vandaan ?” Een doordringende blik rustte op het ruwe gelaat van den aangeklaagde.

„Ik ben een Saks, door U verbannen uit mijn vaderland. Beroofd van have en goed doolde ik als vluchteling om en

kwam ginder in het dichte woud. Ik vond het onbewoond en daar het me een goed jachtveld leek heb ik er mijn verblijf gevestigd."

„Ik heb het vernomen. Ook heeft men mij bericht, dat ge menig schadelijk dier uit de weg hebt geruimd, waarvoor de bewoners van de streek U vrijwillig in dank geschenken hebben aangeboden uit hun kudden of uit de opbrengst van hun akkers. Maar gij zijt daarmee niet tevreden geweest. Vrije mannen hebt gij verdrukt. Ge hebt u omgeven met een bende verdachte lieden die in Uw naam gewelddadigheid plegen. Gij veracht de godsdienst. Gij hebt den geloofsverkondiger, die in het woud een kapel en een kluis heeft gebouwd, gehinderd en benadeeld. Gij hebt het volk belet naar z'n prediking te gaan luisteren en de heilige diensten bij te wonen. Wat antwoordt gij op al deze beschuldigingen?"

„Niets," sprak Wolfert koelbloedig.

De keizer stond verbaasd. Zo'n antwoord had hij niet verwacht.

„Weet ge wel," vroeg Karel verder, „dat gij u door deze misdaden aan het recht vergrepen hebt en vrijheid en bezittingen hebt verbeurd?"

„Niets heb ik in te brengen," herhaalde Wolfert, niets, dan dat ik door U, Keizer Karel, mijn vaderland verloren heb. Ik heb geweld gepleegd, want met geweld ben ik uit Saksenland verjaagd. Gij kunt mij buigen, machtige keizer, gij kunt mij dwingen tot slavendienst, gij kunt maken dat ik opnieuw moet rondzwerven, dat alles hebt gij in Uw macht. Ik bid U niet om genade, niet voor me zelf, maar..." Hier stakte z'n stem en een smartelijke trek kwam op z'n ruw gelaat. Daarop vervolgde hij: „Laat dan, bid ik U, aan mijn zonen, het bezit wat ge mij ontnemt. Zij hebben niet tegen U gestreden, zij zijn niet opgegroeid op Saksische grond, in Allemannië zijn ze groot geworden. Sta toe, dat zij hier leven als vrije mannen. Geef hun de jacht in het woud. Schenk

hun de Hunnenburcht en een stuk grond in de omgeving om een bestaan te vinden zonder genoodzaakt te zijn tot daden van geweld. Stel 'n verplichte schatting vast voor het doden van een wild dier, opdat ze het loon voor hun arbeid vinden. Handel verder met mij naar welgevallen. Ik stel me geheel in Uw macht."

Nadenkend beschouwde de keizer de beide jongelingen. Uit z'n vriendelijke ogen sprak vaderlijke bezorgdheid.

„Ge spreekt ten beste voor uw kinderen," zei daarop de vorst. Welnu, zij zullen niet behoeven te boeten voor uw schuld. En wat ge aan goederen en bezittingen verloren hebt in Saksenland, dat kan hun eenmaal rijkelijk vergoed worden in mijn dienst. De straf voor uw misdaden bestaat hierin, dat uw kinderen enige tijd van u moeten gescheiden worden, opdat ze het voorbeeld van hun vader niet zullen navolgen. Gij moet hen aan mij afstaan, terwijl ik u op mijn woord van eer beloof, dat ik als een vader voor hen zal zorgen."

Wolfert verbleekte. „Ook dit nog," riep hij woedend uit. „Gij hebt mij alles ontnomen. Ontneemt gij nu ook nog mijn kinderen?"

„Wees kalm," vervolgde de keizer. Voor het geluk van uw kinderen wordt dit besluit genomen. Verzet ge u, dan moet ik m'n beschermende hand zowel van hen als van u terugtrekken. Dan zullen ze opgroeien tot vijanden van de keizerlijke macht, tot vijanden van de vrede. Het vonnis van dit gericht zal hen uit de Murr-gouw verbannen. Ze zullen moeten omzwerven zonder vaderland, zonder huis of haard. Ze zullen knechten worden in vreemde dienst, rampzaligen in slavernij of verachte struikrovers die ten slotte een ellendige dood sterven. Overweeg dit Wolfert, en neem dan een verstandig besluit.

Een felle strijd woedde in het binnenste van den ongelukkigen vader. Beurtelingen werd hij bleek en rood van felle

Dubbelplaat: „Vaderlief, ik verlaat u niet ik verlaat u nooit. Laten

we vluchten, terug naar het woud, terug naar de Hunneburcht."

ontroering en onmachtige woede. Z'n lippen persten zich op elkaar, z'n vuisten balden zich krampachtig, z'n fonkelende ogen doorboorden de onmetelijke ruimte.

Dankmar klemde zich aan zijn vader vast en riep uit : „Vaderlief, ik verlaat u niet, ik verlaat u nooit. Laat we vluchten, terug naar het woud, terug naar de veilige beschutting van de Hunnenburcht.”

Met geweld rukte Wolfert zich los uit de hartstochtelijke omhelzing van zijn zoon. Hij richtte zijn blik op den keizer en sprak :

„Gij belooft mijn zonen als vrije mannen te behandelen.”

„Zie hier deze groep jongelingen,” sprak keizer Karel, „ze stammen af uit de voornaamste families van de christelijke landen. Ze worden aan mijn hof opgevoed in wetenschap en riddereer. In hun gezelschap zullen ook uw beide kinderen worden opgenomen. Indien zij zich mijn vaderlijke zorgen waardig tonen, dan zal hun het erfgoed, dat een edelman toekomt, niet onthouden worden.

Nu was Wolfert besloten ; vaderliefde had gezegenvierd over haat en trots. Hij wilde z'n kinderen niet in het verderf storten.

„Ik sta hen af,” sprak hij met half gesmoorde stem.

„Wat u zelf betreft, Wolfert,” ging de keizer voort, „gij kunt blijven wonen op de Hunnenburcht en jagen in de bossen van de Murr-gouw. Uw bende echter moet ge uit uw dienst ontslaan. Drie dienaars moogt ge behouden om uw huis te verzorgen en uw land te bebouwen. Verder beveel ik u, de vrije boeren van het woud niet te verdrukken, vooral den kluizenaar niet te storen en de prediking van het evangelie niet te verhinderen.”

Wolfert hoorde zijn vonnis met gebogen hoofd aan. Het scheen hem volmaakt onverschillig wat de keizer over hem besliste nu hij de zware strijd over het lot van z'n zonen had volstreden.

„Neem nu afscheid van uw kinderen. Zij blijven aan mijn hof. Uw vonnis is gestreken,” vervolgde Karel; „vrij kunt gij naar huis wederkeren.”

Wolfert stond sprakeloos. Hij sloeg zijn armen om zijn beide zonen en scheen te bezwijken in onmenselijke smart. Ontroerd stond de menigte toe te zien. Zelfs zijn aanklagers konden moeilijk hun medelijden bedwingen. Wel bewogen maar onverwrikt stond Karel in de uitoefening van het recht.

„Vader, ach vader, verlaat ons niet,” schreide Dankmar. Ik wil u volgen overal waar gij zult gaan.” „O liefste vader, verstoot ons toch niet,” bad Winfried. Laat ons mee teruggaan naar huis, naar het veilige woud.”

Plotseling schudde de geweldenaar alle zwakheid en verdedering van zich af. Woest richtte hij zich op in z'n vroegere fierheid en bars klonk het van z'n lippen: „Ga weg, ont-aarden, nu zijt ge Franken en christenen. Ik wil u niet langer erkennen.” En met beide handen stiet hij z'n kinderen van zich af. Nog eenmaal richtte hij het woord tot den keizer en smadelijk schreeuwde hij hem toe: „Nu hebt gij uw vijand verpletterd onder uw voet.” Daarop vluchtte hij weg als waanzinnig.

De volksmenigte drong te hoop. Maar de krijgsknechten wisten tijdig de kinderen beschermend te omringen en leidden hen veilig weg.

De radeloze vader rende voort, onweerstaanbaar, zonder te letten op z'n omgeving, zonder zich te bekommeren over richting of pad, om weg te komen uit dit oord van verschrikking, om te ontvluchten aan die plaats van hellepijn.

Zijn trouwe dienaar Gero was hem intussen op de voet gevolgd. Hij begreep hoe z'n ongelukkige meester z'n hulp behoefde. Had hij hem gediend in jaren van ballingschap en ellende, nu zou hij hem bijstaan in tijden van afgrijselijke beproeving.

Ze waren reeds ver van de gerichtplaats verwijderd ; de stilte van de eenzaamheid omgaf hen. Het geluid van de grote volksmenigte, dat geleden had op het bruisen van de stroom, drong niet meer tot hen door. Een lichte kalmte kwam over den zwaar beproefden vader. Dieper haalde hij adem en streek met de hand over het voorhoofd om het klamme zweet af te wischen.

8. Verstoten.

Tien jaren waren verlopen sinds Wolfert zijn kinderen had moeten afstaan. Eenzaam huide hij op de Hunnenburcht, alleen met zijn sombere gedachten. Hij had z'n krijgsbende ontslagen ; de oude Eckhart was gestorven. Gero bleef z'n enige dienaar die voor z'n huis zorgde en het land bewerkte. Deze had een herdersknaap in dienst genomen om de kleine kudde te hoeden. Wolfert bekommerde er zich niet om. Zoals vroeger zwierf hij nog immer dag aan dag rond in het woud, maar nog eenzamer, nog meer verlaten. Sombeder dan ooit waren zijn gedachten ; hij haatte de mensen en voelde zich nog het best thuis in de eenzame wildernis. Nooit liet hij 'n woord uit over z'n zonen ; nooit mocht Gero over hen spreken. Zijn haat jegens de Franken brandde immer dieper in z'n ziel. Hij achtte voor altijd de band tussen hem en z'n kinderen gebroken. Sinds zij christenen waren en dienaars van Karel, wilde hij hen niet meer als zijn kinderen erkennen. Toch dacht hij voortdurend aan hen, soms hele dagen lang.

De boeren rond het woud werden niet meer lastig gevallen, want het lag niet meer in Wolfert's bedoeling zijn macht uit te breiden of z'n bezittingen te vergroten. Waartoe zou dit ook gediend hebben nu toch de hoop vervlogen was aan z'n kinderen een aanzienlijk erfgoed na te laten. Zelfs vrijwillige gaven wees hij eigenzinnig af. De kluis van den vromen Walderic vermeed hij met angstvallige zorg ; zo zelden mogelijk vertoonde hij zich aan die zijde van het woud. Zijn oude haat voor den man Gods en voor het christendom was nog aangegroeid, maar hij vermeed alle daden van geweld.

Eens toen hij 's avonds laat huiswaarts keerde en z'n woning bijna bereikt had, werd hij onaangenaam verrast

door een jongen man in kloosterkleed, die bij de poort stond. Aanstands gaf hij een teken dat de vreemdeling zich verwijderen zou. Maar de monnik gaf hierop geen acht en trad integendeel den jager tegemoet. Toen hij genaderd was viel hij Wolfert te voet met de uitroep : „Vader, vader, kent ge uw zoon niet meer. God zij gedankt dat ik u na zo'n lange scheiding mag weerzien.“

Wolfert stond als versteend toen hij die woorden vernam. Hij keek den vreemdeling opletterend aan. Ja, het waren de zachte ogen van z'n jongsten zoon Winfried, die hem vreugdevol aanblikten. Nog hetzelfde, goede, vriendelijke gelaat. De vervlogen jaren hadden er nog geen enkele scherpe trek op nagelaten. In z'n vereenzaamd hart welde plotseling de vaderliefde op ; hij strekte de armen uit om z'n zoon op te richten en te omhelzen, maar op het zien van de monnikspij kwam een rilling van afschuw over hem. Hij sprong terug, balde z'n vuisten en schreeuwde : „Ha, zó houdt Karel z'n woord. Hij heeft me beloofd m'n kinderen op te voeden als vrije mannen — en hij heeft hen in een monniksgewaad gestoken. — Vloek over dien ellendigen huichelaar.“

„Vader, beschuldig den keizer niet,“ sprak Winfried. „Dankmar is aan z'n hof een dapper krijgsman geworden ; ik echter heb vrijwillig het kloosterkleed aangenomen. Ik hield niet van den krijgsdienst, noch van wereldse grootheid of eer. De keizer heeft mijn vurigste wens voldaan en mij laten opnemen in het grote, heerlijke klooster St. Gallen.“

Op deze woorden volgde een uitbarsting van woede. Met ruw geweld stiet Wolfert z'n zoon van zich af en riep uit :

„Ellendeling ! Gij hebt dus zelf dat verachte kleed gekozen, dat voor een vrij man een smaad is : Ik had gedacht dat ge een fiere krijger zoudt zijn — christen weliswaar — maar toch edel en sterk. En wat zie ik nu voor me ? 'n Geschoren hoofd, een afgevast lichaam, een verfoeilijk kleed. In plaats van ten strijde te trekken, slijt ge een nutteloos leven met

Maar schuimbekkend van woede had Wolfert z'n jachtspies opgeheven.

gebed en eentonig gezang in de tempels van de christenen."

„Vader, luister naar mij," sprak Winfried. Ik zal u verklaren wie het beste deel verkozen heeft." Maar schuimbekkend van woede had Wolfert z'n jachtspies opgeheven.

„Noem mij niet meer „vader," kom niet meer onder m'n ogen, gij lafaard," zei hij, „ik zou wellicht vergeten dat ge mijn kind zijt en in uw bloed de schande wreken die ge mij aandoet."

Hevig ontsteld door deze woorden verwijderde Winfried zich haastig, niet uit zucht tot zelfbehoud, maar om z'n vader voor een afgrijselijke misdaad te behoeden. Hij verdween in het woud, terwijl de wilde Saks, die zich zelf nauwelijks kon beheersen, de Hunnenburcht binnentrad.

Gero had z'n meester nog nooit in zo'n woeste sombere stemming aangetroffen als die avond. Hij waagde het niet naar de reden daarvan te vragen. Het zou hem ook duur te staan zijn gekomen. Wolfert wilde alleen zijn met z'n afschuwelijke haat, alleen met z'n onmetelijk verdriet.

9. Een verrassing.

Winfried was gevlucht naar de kluis van Walderic. Reeds vóór z'n bezoek aan de Hunnenburcht had hij den kluizenaar wezen groeten en hem beloofd spoedig terug te keren. Maar nu de priester hem zo snel en zo geheel ontsteld weer zag komen, begreep hij dat Winfried op de Hunnenburcht niet welkom geweest was. Zonder hem te ondervragen trachtte hij den bedroefden jongeling te troosten. Heb moed vriend. Draag uw bittere teleurstelling als een offer aan God op. Dit zal Hem bijzonder welgevallig zijn. Wie weet hoe spoedig uw vader van gedachten verandert. God heeft de harten van de mensen in zijn hand. Maar zijn wegen zijn onnaspeurlijk. Heb geduld en bid voor uw ongelukkigen vader."

Enigszins getroost verhaalde Winfried nu hoe hij gekomen was om door hulpvaardigheid en liefdediensten z'n ouden vader bij te staan en door gebed en boete te werken aan z'n zieleheil. Maar nu hem het verblijf in de Hunnenburcht was ontzegd, wilde hij graag in de nabijheid van Walderic's verblijf een kleine kluis bouwen, om van daar uit aanstonds ter hulp te snellen, zodra z'n vader z'n diensten zou verlangen.

Walderic keurde dit plan volkomen goed. Hij juichte het zelfs van harte toe. Hij bood z'n hulp aan bij het oprichten van het eenvoudig gebouw en verleende gastvrijheid in z'n eigen woning, totdat het nieuwe verblijf zou gereed zijn. Wederkerig gaf Winfried te kennen, dat hij gaarne bereid was den priester te helpen bij het onderricht aan de verspreid wonende mensen in de omgeving en zorg te dragen voor het onderhoud en de versiering van de kapel.

Deze hulp zou den ouden priester uitmuntend te pas komen. Nog niet lang geleden was het onderricht aan het

nog onbeschaafde volk onderbroken geworden door een ernstige ziekte van den monnik. De H. Diensten waren gestaakt, de kleine kinderen waren niet meer gedoopt, de Sacramenten niet meer toegediend. Het volk was zichtbaar verwilderd en toonde geen belangstelling meer voor den godsdienst, geen ijver in het onderhouden van Gods geboden. In de dagen dat hij hulpeloos neerlag op z'n ziekbed had hij zich meermalen met angstige zorg afgevraagd, wat er van z'n kleine kudde zou worden, indien hij op z'n post zou bezwijken en zou worden opgeroepen voor de troon van God. Zouden de pas-bekeerden weer tot het oude bijgeloof vervallen? Zou Gods naam niet meer worden geheiligd? Zou z'n apostolisch werk worden vernietigd? Daarom had hij God gesmeekt een helper te mogen ontvangen, iemand die hem zou vervangen in ziekte en lijden, iemand die hem zou opvolgen bij zijn dood.

En nu zond God hem een medebroeder, een van zijn eerste leerlingen, een ziel die hij voor God had gewonnen in dit zelfde woud, een van Gods lievelingen, omdat hij een zwaar kruis te dragen had in navolging van den Goddelijken Lijder.

„Wees welkom, mijn broeder,“ sprak Walderic, „wees van harte welkom in mijn huis, wees dubbel welkom in mijn werkring. Ongetwijfeld zal de goede God uw arbeid overvloedig zegenen en zult ge eenmaal de vreugde genieten aan de dienst van God uw leven te hebben gewijd.“

Toen stond hij op om brood en melk te halen voor een sober avondmaal.

Ook Winfried verwijderde zich. Niet ver van de kluis had hij z'n pakezel achtergelaten, beladen met velerlei schatten hem uit St. Gallen meegegeven. Onder die schatten was een verrassing voor den eenzamen dienaar Gods.

Toen Walderic met het avondmaal binnenkwam was Winfried reeds bezig op een ruw-houten tafel enige meegebrachte perkamenten te ontrollen.

„Gij hebt boeken* meegebracht?“ vroeg Walderic, terwijl er plotseling een glans kwam in z'n ogen.

„Ja,“ sprak Winfried verheugd. Dit is mijn brevier en dat m'n psalmboek, die ik beide zelf geschreven heb. Hier is nog een van de brieven van St. Jan, mij liefdevol afgestaan door Broeder Manfred. Dit zijn de boeken van Mozes, een kostbaar en zeldzaam handschrift. 't Is een geschenk van den geleerden pater Eusebius. Broeder Bruno heeft een uittreksel van de geschriften van St. Augustinus voor mij gemaakt. Maar het kostbaarste stuk heeft de hoogwaardige abt mij vereerd, namelijk het volledige evangelie van St. Lucas. De kunstvaardige Broeder Ambrosius heeft er ter versiering en opwekking een plaat in getekend. Zie 'ns hoe schoon!“

Bij deze woorden ontrolde hij de bladen en toonde den, verbaasden Walderic de kunstvolle versiering. Het was een afbeelding van den triomferenden Christus, tronend op de wolken des hemels. De fijne nuancering der kleuren, de schitterende aureool, de effectvolle schakering van tinten en tonen, dat alles verried de hand van den kunstenaar.

Met verwonderde blikken beschouwde de kluisenaar de tekening. „En vervaardigen de monniken van St. Gallen al deze fraaie dingen,“ vroeg hij eindelijk? „Wel heb ik vroeger gehoord dat de kunst te Rome en te Byzantium in hoge bloei stond, maar dat de Frankische kunst het zo ver gebracht had, dat had ik nooit vermoed. Het zal u wel zwaar vallen het leven tussen zulke kunstlievende broeders te verwisselen met het verblijf onder de ruwe bewoners van dit woud.“

„Ja,“ zei Winfried, „ik heb te St. Gallen heerlijke dagen doorgebracht maar het lot van mijn armen vader liet mij geen rust. Bovendien ken ik van mijn jeugd af de verschrik-

---

* In die tijd noemde men boeken beschreven vellen perkament, die opgerold werden. Men noemde die ook boekrollen.

kingen van dit eenzame, woeste woud. En ten slotte zal uw bijzijn en uw opwekkend woord mij steunen en sterken in uren van martelende eenzaamheid. Ook zullen mijn boeken mij opbeuren en verkwikken in ogenblikken van verlatenheid en zielepijn."

„'t Is waar," vervolgde Walderic, „die geschriften bevatten een onuitputtelijke rijkdom en een overvloed van troost en verkwikking. Zo lang ik in deze eenzaamheid leef, heb ik niets gehad dan m'n brevier. Daarin heb ik ijverig gestudeerd en in het woord Gods de kracht gevonden om getrouw te blijven niettegenstaande alle moeilijkheden. Hoe meer men overwegend bidt, hoe rijker de schatten zijn die men zich verwerft. Laten we nu aan tafel gaan Winfried, want ongetwijfeld zult ge een verkwikking nodig hebben na uw lange, moeizame tocht."

„Nog enkele ogenblikken," sprak Winfried. „Wil me even helpen den pakezel te ontladen. Hij draagt op z'n rug, een grote korf waarin een geschenk voor u verborgen is."

Met begrijpelijke belangstelling volgde Walderic den jongen monnik naar buiten. Daar stond inderdaad de pakezel beladen met een reusachtige mand, die met hooi was afgedekt. Met vereende krachten werd de mand op de grond gezet. Vrolijk-druk begon Winfried het hooi weg te ruimen.

„Wat zit er toch in?" riep Walderic vol blijde verwachting. Me dunkt, het blinkt en schemert als metaal. Mag ik raden? Is dat niet een klok? O, dank, duizendmaal dank. Kostbaarder geschenk hadt ge mij niet kunnen aanbieden. Laat me spoedig de klank 'ns horen."

Winfried sloeg met een ijzeren staafje op de rand, een heldere, melodieuze toon steeg op en trilde nog lang na in de oren van den grijzen monnik.

„Hoe heerlijk!" riep hij uit in vreugdevolle verrassing. Nooit heb ik nog klokkenklank gehoord sinds ik in m'n

PIETGERRITS

O, dank duizendmaal dank.

vaderland de kloosterschool verlaten heb, maar nimmer heb ik dat lieflijk geluid vergeten. In mijn slaap meende ik dikwijls dat er klokkenklank zweefde door de lucht, maar bij m'n ontwaken bemerkte ik, dat 't het bruisen geweest was van de stroom of het fluiten van de wind door de toppen van de bomen."

„Van nu af zult ge dan dagelijks deze feestelijke klank kunnen horen," sprak Winfried, „want deze klok is bestemd voor uw kapel. Ik heb ze zelf gegoten en de hoogwaardige abt heeft ze gewijd."

Walderic kon geen woorden vinden om z'n innige dankbaarheid te uiten. In de wildernis van de Murr-gouw zou die heerlijke klank weerklinken. De blijde, doordringende klokketonen zouden de verwilderde schaapjes naar het godshuis lokken en gewillig zouden ze komen.

„Morgen zullen we enkele bomen omkappen," zei Winfried. Naast de kapel richten we dan een toren op, waarin de klok wordt opgehangen. Een dak zullen we bouwen ter beschutting tegen regen en sneeuw. De volgende Zondag reeds zullen de helle tonen door het ganse woud weerklinken en er zal blijdschap en nieuwe vreugde zijn alom. Nu ben ik gereed om met u aan tafel te gaan, want ik heb werkelijk honger en ben zeer vermoeid."

Walderic leidde z'n gast binnen de kluis en beiden verkwikten zich aan het eenvoudige maal, met voor en na de zegening van de spijzen en een dankgebed tot God, die ook in de wildernis z'n kinderen spijst en laaft.

Toen het maal beëindigd was, zetten beiden zich neer op de bank aan de voorkant van de kluis. Boven hun hoofd wiegden de ruisende boomkruinen, verderop klaterde de stroom, terwijl zoete geuren van bloesemende bomen en struiken de lucht vervulden. En Winfried vertelde aan den belangstellenden kluisenaar over het grote, wereldberoemde klooster St. Gallen.

10. St. Gallen.

Over de gerichtsdag te Ingelheim, waar Wolfert met z'n zoons ter verantwoording was geroepen, had Walderic slechts vage berichten ontvangen van de bewoners van het woud. Winfried begon dus z'n verhaal bij die gedenkwaardige dag en vertelde hoe keizer Karel vonnis had geveld over z'n vader en wat het aan dezen gekost had z'n kinderen aan den vorst af te staan. Van Ingelheim waren de twee broers naar Lauffen gevoerd, waar Karel toen zijn verblijf hield, een grote dagreis stroomafwaarts. Winfried verhaalde hoe eenzaam en ongelukkig zich beiden gevoeld hadden na de scheiding, hoe vooral Dankmar zich onwillig had getoond en men hem met geweld had moeten beletten te ontvluchten. Trots had hij geweigerd het costuum van edelknaap aan te nemen, dat de keizer voor hen beiden had laten vervaardigen. En toch wende Dankmar spoediger aan het hofleven dan zijn onstuimig karakter liet vermoeden. Met bewondering zag hij de wapen-oefeningen van de jonge edelen. Met begeestering luisterde hij naar hun verhalen over vreemde landen, over Rome's heerlijkheid, over de glorie van de Keizerstad Aken, over de schoonheid van het land der Spanjaarden en Moren. Hij wilde niet achter staan bij de anderen en begon zich met hen te meten in het wapenspel. Weldra wist hij daarin allen te overtreffen. Ook het hofleven begon hem te bevallen en hij weigerde niet langer de Frankische klederdracht aan te nemen. De keizer gaf hem te kennen, dat hij naar zijn vader op de Hunnenburcht zou mogen terugkeren zo spoedig hij een waarlijk christelijk krijgsman geworden zou zijn. Deze belofte prikkelde hem tot dappere daden en nu wenste hij niets liever dan met den keizer ten strijde te trekken om zich als een dapper strijder te kunnen onderscheiden. Maar in de hofschool

waar met de jonge geestelijken ook de krijgers werden opgeleid, toonde hij zich niet altijd ijverig en gewillig, zodat terecht gevreesd moest worden, dat hij de gunst van den keizer verliezen zou. Ik geloof echter, dat later z'n ijver en gezeggelijkheid zijn toegenomen en dat hij een goed christen en een dapper krijgsman geworden is. Ik hoop, dat God mij nog eenmaal de gunst zal verlenen hem weer te zien; want hoezeer wij in karakter verschilden, we hadden elkander toch oprecht lief."

„Hoe lang blijft gij aan het hof, Winfried?" vroeg Walderic.

„Slechts drie maanden," vervolgde Winfried. Hoe meer behagen Dankmar kreeg in het woelige, drukke hofleven des te minder beviel het mij. De wapenhandel stond me tegen, maar studeren deed ik graag. Mijn leraars betuigden dan ook hun volle tevredenheid over mijn ijver en vorderingen. Intussen bleef ik vereenzaamd te midden van het bewogen leven aan het hof en een bitter heimwee, een knagend verlangen naar huis kwelde me bij dag en bij nacht.

Al deelde ik niemand mee wat er omging in m'n hart, toch had de keizer, aan wiens scherpe blik niets ontging, m'n gemoedsgesteldheid geraden. Slechts zeer zelden sprak hij met ons. Hij verbleef in die tijd op z'n verschillende burchten in Allemannië; hij hield rechtsdagen, bezocht godshuizen en verbeterde de wetgeving. Ook voor het schijnbaar kleine in z'n onmetelijk rijk toonde hij grote zorg. Van het slot te Lauffen trok het hof achtereenvolgens naar Kannstatten en Esslingen, dan naar Ulm en Willigen aan de Donau en eindelijk naar Boddman aan het Bodenmeer. Dat is de schoonste streek die ik ooit in m'n leven heb gezien. Daar bracht mij de hofmeester op een morgen de tijding, dat de keizer besloten had het klooster St. Gallen te bezoeken, en dat met enkele anderen ook ik uitverkoren was hem te mogen vergezellen. Ik wist niet waarom mij dit voorrecht

te beurt viel ; want zeer zelden sprak de keizer mij aan. Wel gebeurde het soms, dat hij in stilte, maar met welgevallen, op mij lette.

Ik nam afscheid van Dankmar, die, evenals ik, verbaasd was over de hoge onderscheiding, die hij mij echter van harte gunde. Wij gingen sloop, de keizer met klein gevolg dat hem overal vergezelde, z'n schildknaap en ik, de enige jongelingen van het gezelschap. Wij voeren over het mooie blauwe meer. Aan de overzijde stegen we te paard en beklommen de Alpen, die van de oever af zacht oplopen. Onze weg kronkelde door hoge, dichte wouden en ik dacht terug aan de wildernis van de Murr-gouw, en aan de Hunnenburcht. Woest was de natuur zoals hier, maar nog grootser ; de bergen verhieven zich hemelhoog, donkere wouden bedekten de hellingen en in de diepe valleien bruisten onstuimige stromen. De weg slingerde tussen twee bergruggen die altijd hoger werden. Toen kwam er in eens een open ruimte in 't woud, doorstraald van licht ; het dal werd breder en daar lag vóór ons het heerlijke klooster St. Gallen. De heldere, melodieuze klanken van de drie klokken, die het klooster bezit, dreunden door de ijle lucht. 't Was een groet aan den keizer, een majestatische groet den groten keizer waardig. Gedurende de tien jaren die ik nadien in het klooster doorbracht herinnerden me de metalen monden steeds aan deze blijde inkomst.

Ik mocht nu in 't gezelschap van den keizer de plechtigheden bijwonen in de kloosterkerk ; ik hoorde het eerbiedig gezang van de monniken, ik zag de altaargewaden, schitterend van goud, het crucifix, uit steen gehouwen in natuurlijke grootte, met het Christusbeeld in treffende overeenkomst met den levenden Christus aan het kruis. Daarna werden we rondgeleid langs de cellen, waar de kloosterlingen in overwegend gebed bezig waren aan hun arbeid. Enigen schreven boeken af, anderen verluchtten die, weer

anderen vervaardigden kunstig snijwerk uit hout of ivoor. In sommige cellen waren de paters verdiept in de studie. Maar één cel trok bijzonder m'n aandacht. 't Was de werkplaats van broeder Danko, die een meester is in de kunst van het klokkengieteren. Ik mocht wel even binnengaan om het roodgloeiend metaal te zien, dat ziedend en bruisend gereed stond, want zo aanstonds zou de kunstenaar een nieuwe klok gaan gieteren. Graag zou ik dat 'ns gezien hebben, maar Danko wilde daarbij geen enkelen vreemdeling toelaten.

Eindelijk werden wij rondgeleid door de tuin waar de kloosterlingen hun ontspanning nemen. Naast de brede wandelpaden waren bloemperken aangelegd te midden van het frisse gazon, dat keurig onderhouden bleek. Dit werd begrensd door opgaand hout in rijke verscheidenheid. Verderop lag de moestuin, waar groenten en fruit welig tierden.

Een levendig verlangen was in m'n hart opgekomen om te mogen wonen in dat oord van kunst en wetenschap, dat verblijf van stilte en innige zielevrede.

Daags vóór het vertrek riep de keizer mij bij zich. Ik werd ontboden in de kamer van den hoogwaardigen abt. Het was een ruim vertrek met gewelf en van een soort kerkramen voorzien. Bij mijn binnentreden vond ik den keizer met den abt in gesprek. Maar aanstonds richtte de vorst tot mij het woord en vroeg wat ik dacht over het kloosterleven zoals ik dat hier in praktijk had gezien.

Ik sprak m'n bewondering uit over alles wat ik hier had opgemerkt en onbeschroomd gaf ik te kennen, dat het leven in deze abdij mij bijzonder zou bevallen.

Daarop zag de goede keizer mij liefdevol aan en gaf hij mij verlof te blijven indien de hoogwaardige abt mij zou willen opnemen. Deze woning had hij voor mij uitgekozen; aan het hof zou ik nooit kunnen aarden.

Dankbaar viel ik op de knieën en kuste hem de hand, en

ook den abt, die mij vaderlijk zegende en mij welwillend opnam in z'n kloostergemeenschap.

Daags daarna vertrok de keizer. Met een blik vol dankbare liefde volgde ik hem, totdat de stoet bij het bergpad uit 't oog verdween.

Er kwam een vrede en rust over mij, zoals ik die nog nooit gekend had. Dit was werkelijk de plaats die God voor mij had bestemd. De woorden uit het psalmboek klonken in mijn ziel : „Ik ben verheugd om hetgeen mij gezegd is : Wij zullen opgaan naar het huis des Heren.“ Ik verheugde mij over de liefde der broeders, ik genoot van de verheffende godsdienstplechtigheden, en vond behagen in de gemeenschappelijke arbeid en in de ontspannende recreatie in het avonduur.

Eerst werd ik onderwezen in de beginselen van de wetenschappen die in het klooster beoefend werden. Daarna kwamen de hogere studiën aan de beurt. Intussen had ik immer een levendige belangstelling gehad voor de kunst van Broeder Danko. Daar die goede confrater m'n innige wens kende, vroeg hij den abt, mij als helper in zijn laboratorium te mogen aannemen. Deze gaf welwillend toestemming en nu ging een van mijn liefste dromen in vervulling. Hoeveel gelukkige uren en dagen heb ik doorgebracht in de werkplaats van den meester. Wat een vreugde vonden wij in de arbeid, bij het klaar maken van de gietvorm, bij het zorgvuldig afwegen en mengen van de klokspijs, bij het zien gloeien, koken en bruisen van de vloeibare massa in de oven. Wat een spanning als het ogenblik van gieten gekomen was. Hoe klopte dan ons hart als we aan dat grote werk begonnen. Eerst knielden we even neer voor een kort gebed en dan opende Broeder Danko de ketel en liet de gloeiende stroom in de vorm vloeien. 't Deed me dan zo goed als op dat ogenblik de kloosterklokken weerklonken als een groet aan de nieuw geborene, die haar machtige metalen stem

zou verenigen met de jubeltonen die in de klare lucht ten hemel stegen. Daarom zochten we het zó te schikken, dat het gieten samenviel met de Vespers of het Godsvree-luiden* des avonds.

De dag daarop werd de gietvorm stuk geslagen, en als dan de nieuwe klok te voorschijn kwam in blanke, glanzende schoonheid zonder rimpel of fout, dan steeg een gejubel op in ons hart. Meester Danko sloeg met een metalen staaf op z'n kunstwerk en plots trilde de eerste klare, wel-luidende klank. Dan knielden we in dankzegging neer en overwogen, hoe die heldere toon velen tot het gebed zou roepen, dóór zou klinken tot het hart en 't gemoed van de christenen, hen zou wekken uit hun verkwikkende slaap, hen zou vergezellen op hun weg naar het graf.

Ja, dat was een schone tijd, dat waren gelukkige dagen. Toch was m'n levensvreugde niet volmaakt. Voortdurend droeg ik in mijn hart om een angstige bekommering over het lot van mijn ongelukkigen vader, die eenzaam op de Hunnenburcht zou leven in de bossen van de Murr-gouw, verbitterd tegen de mensen, verbitterd tegen den keizer, dien hij haatte, verbitterd tegen het christendom. Wel bad ik dagelijks voor zijn welzijn, maar mijn gemoed zei mij, dat ik meer moest doen. Ik zou naar hem toe kunnen gaan, hem troosten en opbeuren en trachten hem voor het heilig geloof te winnen. Dit verlangen werd met de dag heviger. Eindelijk waagde ik het den hoogwaardigen abt ronduit m'n moeilijkheden bekend te maken. Liefdevol luisterde hij naar mij en gaarne gaf hij mij toestemming: het plan, dat z'n hoge goedkeuring had, uit te voeren.

Voor ik me echter gereed maakte om te vertrekken had ik

---

* Zo noemde men vroeger het luiden van het Angelus. Wie de tonen van het Godsvree-klokje hoorde, knielde neer en staakte voor die dag z'n bezigheid, zowel de landman op de akker, als de krijgsman op het slagveld. Zelfs de struikrover vouwde de handen en bad.

onzen vaderlijken abt nog een gunst te vragen. Ik wilde namelijk een klok gieten, die voor U bestemd zou zijn ; voor uw kapelletje, waar ik voor de eerste maal het woord van God mocht vernemen. Ze zou uw verspreide gelovigen oproepen tot het gebed, ze zou galmen over de bossen van de Murr-gouw en hopelijk ook doorklinken tot het hart van mijn vader als hij jagend omdoolde door het woud.

Broeder Danko kwam mij met raad en daad te hulp ; toch liet hij me voor dit geval alles zelf doen uit respect voor mijn bizondere bedoeling. Eindelijk kwam de klok te voorschijn, wel niet groot en overweldigend, maar sierlijk van vorm en met welluidende, doordringende klank. Plechtig werd ze door den abt gewijd. Toen gaf hij mij zijn zegen. Ik nam afscheid, ook van de broeders en vertrok. Een laatste groet aan Broeder Danko en met een gevoel van verlatenheid verliet ik het gezegende verblijf. Toen ik reeds ver verwijderd was hoorde ik nog eenmaal het feestelijk gelui van de klokken, die met haar heldere stemmen de broeders uitnodigden de Metten te komen zingen in het huis van God. Terwijl ik voortging zong ik de gebeden mee met gevouwen handen en de ogen ten hemel gericht."

Winfried zweeg. Rondom heerste de koele, zomerse nachtsilte. Toen nam de oude kluizenaar het woord en sprak : „Gij hebt een grote daad verricht, mijn zoon, toen gij uw geliefd St. Gallen hebt verlaten, met allen die u dierbaar waren geworden ; toen gij dat oord van christelijke liefde, van wetenschap en beschaving hebt vaarwel gezegd om u terug te trekken in de wildernis van dit woud. De goede God moge U sterkte geven, om de zware taak die ge vrijwillig op U hebt genomen, tot een goed einde te brengen.

Toen stond hij op om naar binnen te gaan, want 't was nacht, de tijd van rusten. Zwijgend volgde Winfried hem.

11. De klok.

In de vroege van de volgende Zondag, terwijl het woud nog in rust was, klonken heldere tonen door het Murr-dal. De kerkgangers die uit de omliggende hoeven op weg waren naar Walderic's kluis verbaasden zich, wijl ze nog nimmer iets dergelijks vernomen hadden. Ze vroegen zich af, vanwaar die wonderbare muziek toch komen mocht. Toen ze echter nabij de kapel waren gekomen en het sterke geluid doordaverde in hun oren, begrepen ze, dat die metalen stem vanuit de onmiddellijke nabijheid van het godshuis, hen, eenvoudige mensen, opriep tot het bijwonen van de H. dienst. De kapel was maar klein. Niet allen konden daar binnen een plaatsje vinden. Maar gewillig schaarden de overigen zich in een kring aan de voorzijde van het bedehuis. De plechtigheid nam een aanvang. In eerbiedige houding volgden de aanwezigen de heilige handeling. Daarna beklom Walderic een kleine verhevenheid en richtte het woord tot z'n beminde gelovigen.

Winfried had opletend het schouwspel gade geslagen. Hij werd gesticht door de devote aandacht van die nog vrijwel onbeschaafde mensen. Maar hij was vooral verbaasd over de manier waarop de kluisenaar de menigte toesprak en hun het evangelie van die dag verklaarde. Hier was voor hem nog veel te leren. Niet dat z'n kennis in godsdienstzaken onvoldoende was, maar de wijze waarop de verheven waarheden aan het onontwikkelde volk werden meegedeeld, was voor hem geheel nieuw. Bovendien toonde Walderic door bewijzen van groot geloof en eerbied jegens het H. Sacrament, dat hij zelf rotsvast overtuigd was van de waarheden die hij verkondigde en dat hij zelf in praktijk bracht, wat hij anderen als plicht voorhield.

Na de Zondag begon Walderic aan z'n missietocht langs

de paden van de uitgestrekte wildernis. De zieken werden bezocht, de kinderen werden onderricht, hulpbehoevenden werden ondersteund. Waar onenigheid was ontstaan, werd verzoenend opgetreden, geschillen werden bijgelegd. Hij bracht de vrede en de vreugde in de gezinnen, hij bracht verkwikking en opbeuring waar tranen werden geschreid. Winfried, die dikwijls den kluizenaar op z'n tocht vergezelde, leerde hier het priesterleven in de praktijk. 't Was hem een genoegen de helpende hand te kunnen bieden en den evenmens nuttig te mogen zijn. Alleen in de uren van eenzaamheid, wanneer de storm raasde door het woud, wanneer de sneeuw het uitgaan belette, wanneer de herfstbuien de wegen onbegaanbaar maakte, dan kwam stil en ongemerkt het heimwee naar St. Gallen hem besluipen; dan voelde hij het gemis van het gemeenschappelijk leven; maar dan ook hernieuwde hij zijn offer aan God, in het vertrouwen dat de verdiensten daarvan aan zijn beminden vader zouden ten goede komen.

Driemaal daags, als het klokje klepte en hij God biddend dankte voor het geheim van de menswording van Gods Zoon, werd de pijn van zijn eenzaamheid verzacht. Moed en geduld daalden neer in z'n hart. Met innige voldoening had hij bemerkt, dat de bewoners van het woud eerbiedig naar de kerkklok luisterden. Als de heldere tonen door de lucht weergalmden, dan werden arbeidende handen gevouwen in gebed, dan werden kibbelpartijen gestaakt en mocht iemand met verkeerde bedoelingen voortsluipen over het geheimzinnige bospad, dan werd hij door Walderic's klok herinnerd aan de lessen van den Godsgezant, die hem de geloofsleer maar ook de geboden had voorgehouden. Menigmaal gebeurde het, dat zo iemand beschaamd tot inkeer kwam.

Toen Wolfert voor de eerste keer de klokkestem vernam, terwijl hij ronddoolde door de wildernis, stond hij plotseling

stil als door de bliksem getroffen. Z'n jachtspies ontviel hem. Een herinnering kwam in hem op. Waar had hij die klank gehoord? O ja, te Ingelheim waar hij gestaan had voor de rechterstoel van Karel, waar hij in de diepste smart en de felste zielepijn z'n kinderen had moeten afstaan. O, diep rampzalig uur!

En telkens als de luide kloketonen over het woud weergalmden, zag hij z'n kinderen in z'n verbeelding voor zich staan, door Karels invloed Frank en christen geworden. Dan overweldigde hem de onbeschrijfelijkste smart.

Van waar die tonen kwamen wist hij niet, totdat op zekere dag Gero, die het nieuws van zijn herdersknaap had vernomen, hem meedeelde, dat er een jonge monnik in 't woud was gekomen, die voor Walderic een geschenk had meegebracht uit metaal gegoten. „'t Was geen hoorn," had het herdertje gezegd, „en toch klonk het luid, zonder dat men erop hoefde te blazen en het hing vrij in de lucht."

Toen begreep de oude jager, dat die jonge monnik niemand anders was dan zijn zoon en wat voor een geschenk die in deze wildernis gebracht had. En sedert dit uur meende hij altijd de biddende stem te horen van Winfried die om hem riep.

Dan werd opnieuw z'n hart vervuld met haat tegen den keizer, met afkeer voor z'n eigen zoon; maar ook de vaderliefde begon in hem te spreken, luider en luider, met niet te weerstaan geweld. Winfried was immers zijn zoon, die zo nabij en toch verbannen van hem moest verblijven en z'n jonge leven slijten moest in dit onherbergzaam oord. Dikwijls, soms zelfs in de meest spannende ogenblikken van de wilde jacht, stond het beeld van z'n innig geliefd kind hem voor de ogen en voelde hij zijn hart week worden en z'n haat wegsmelten voor de verwarmende vaderliefde.

12. Het ziekbed.

Winfried had het niet durven wagen nog eenmaal z'n vader onder de ogen te komen. Door middel van den kleinen herder hield hij zich echter op de hoogte van de toestand op de Hunnenburcht. De jongen was een trouw leerling van Walderic. Door Gero niet gehinderd en door Wolfert niet gezien, ontbrak hij geen enkele Zondag in de kapel.

De zomer was voorbij gegaan en de gure winter heerste in het uitgestrekte woud. Hoog lag de sneeuw op de bemoste bospaden en de kruinen van de dennen bogen diep door onder de zware, blanke last. Slechts enkele kerk-gangers kwamen nog naar de kluis. Walderic zelf kon z'n woning niet verlaten door de voortdurende sneeuwbuien. Toen scheen alle leven verdwenen uit het afgelegene oord. Geen vogel zelfs liet zich horen. Maar het helder, zilverreine klokgeluid verstomde niet en verbrak op vaste uren de troosteloze stilte.

Op het heilig Kerstfeest, kwam dwars door de opgehoopte sneeuw een kleine groep gelovigen opdagen. Onder hen bevond zich de herdersknaap van de Hunnenburcht, die men reeds verschillende Zondagen had gemist. Door de hevige sneeuwstorm, die rond de hooggelegen ruïne nog heviger woedde dan in het dal, was het hem onmogelijk geweest de kapel te bezoeken. Ook nu op het hoogheilig feest zou hij niet gekomen zijn, indien hij niet een gewichtige tijding had willen overbrengen uit de Hunnenburcht. Wolfert, de woeste jager, lag zwaar ziek. Gero verpleegde hem. Uit de bezorgde blikken van den dienaar had de wakkere jongen begrepen, dat het slecht stond met den zieke.

Winfried schrok hevig bij die tijding. Zodra de godsdienstplechtigheden waren afgelopen, begaf hij zich met den her-

dersknaap op weg. Z'n brevier onder de arm, een stevige bergstok in de hand en onder de beschermende zegen van den ouden priester aanvaardde hij moedig de tocht.

Lang en zwaar viel de betrekkelijk korte afstand. Dikwijls zakten ze weg in de hoge sneeuwlaag, moesten zich vastgrijpen aan uitstekende boomtakken om het uitglijden bij elke nieuwe stap te verhinderen en met de zware staf een steunpunt te zoeken voor hun voet.

Uitgeput van kracht bereikten ze eindelijk de ruïne. Het herdertje sloop stil in de stal bij z'n kudde, waar een klein vertrekje voor hem was ingericht. Winfried echter ging moedig het grote voorhof over en begaf zich naar het hem zo goed bekende vertrek. Een lichte huivering overviel hem. Hij beefde en bad God om sterkte. Toen deed hij de deur open en aanstonds viel z'n oog op het ziekbed waar, rood gloeiend van koorts, z'n vader lag uitgestrekt.

Gero zat aan de zijde van den zieke en zag met verbazing den binnentredenden monnik aan. Aanstonds stond hij op en gaf met een gebaar den bezoeker te kennen, dat deze zich ogenblikkelijk moest verwijderen. Toen Winfried dit bevel niet opvolgde, viel de dienaar tegen hem uit: „Wat komt ge hier doen, christen-monnik. Mijn meester haat u, u en uw godsdienst.”

Winfried sloeg geen acht op de belediging, maar vrijmoedig antwoordde hij: „Ik heb het recht hier te zijn, Gero. Gij kent mij niet meer, anders zoudt ge mij niet willen beletten mijn vader te bezoeken.”

Nu keek Gero den vreemdeling scherp aan. Hij herkende hem, maar week ontsteld terug, toen z'n aandacht weer gevestigd werd op de monnikspij, de gehate dracht van de christen-priesters.

„Erger u niet aan mijn kloosterkleed,” zei Winfried. „'t Is geen symbool van strijd maar van vrede. Laat mij mijn vader bijstaan in z'n ziekte en uw taak overnemen. Om de

liefde waarmee ge in vroeger jaren over mij hebt gewaakt, mij in uw armen gedragen, mij voor alle gevaar hebt beveiligd en in deze eenzaamheid mijn jeugd hebt verblijd, smEEK ik u mij deze gunst te willen verlenen en mij de toegang tot m'n vader niet te verhinderen."

Gero keek bezorgd en besluiteloos voor zich uit. Hij durfde Winfried echter niet langer tegenhouden en liet gewillig toe, dat de jonge kloosterling neerknielde aan het ziekbed van z'n vader.

Met grote koortsogen zag deze den bezoeker aan. Blijkbaar herkende hij hem niet. Zelfs toen Winfried met zachte hand het hoofd van z'n lieven vader streelde en hem vertederd de zoete naam van vader, vader, in het oor fluisterde, bleven de brandende ogen strak en niet begripend op z'n kind gevestigd.

Vanaf dit oogenblik week echter Winfried niet meer van het ziekbed, bij dag noch nacht. Met de tederste liefde verzorgde en verpleegde hij den dierbaren zieke. Onafgebroken bleef z'n oog op den kranke gericht. Hij leste z'n brandende dorst, maakte een koortsstillende drank klaar, en wiste het zweet hem van 't voorhoofd. Daarbij smeekte hij in stilte tot God om het behoud van het dierbare leven.

De volgende morgen bemerkte Winfried met vreugde, dat er een lichte verbetering in de toestand was ingetreden. De zieke was kalmer geworden. Hij begon enigszins bewust waar te nemen, wat er rondom hem gebeurde. Al wist hij nog niet wat er was voorgevallen, al had hij zijn zoon nog niet herkend, toch kwam er iets van een glimlach om z'n lippen, als hij opzag naar de liefdevolle ogen, die hem voortdurend zo zorgvol aanzagen. Gaarne liet hij z'n zware armen rusten op de zwakke schouders van z'n getrouwe verpleger.

Langzamerhand keerde het volle bewustzijn terug. Nog was de zieke te zwak om te spreken, maar bij het nauw-

„Wat komt gij hier doen? Wat heeft een monnik te maken aan 't bed van een heidensen Saks?“

lettend beschouwen van z'n verpleger kwamen er rimpels in z'n voorhoofd en vertoonde zich een harde trek om de mond. Als hij in een ogenblik van oververmoeidheid weer steun wilde zoeken op de zwakke schouders van z'n zoon, dan trok hij met een beslist gebaar z'n hand terug.

Op een morgen voelde de herstellende weer nieuwe kracht in hem opkomen. Hij zag om zich heen en bemerkte Winfried die geknield z'n brevier zat te bidden. Toen vlamde de oude haat weer op, en woest schreeuwde hij hem toe :

„Wat komt gij hier doen ? Wat heeft een monnik te maken aan het bed van een heidensen Saks ?”

„Ik heb U verpleegd, vader,” antwoordde Winfried be-deesd. „Ik heb U verzorgd in uw hevige ziekte. Ik heb dag en nacht aan uw ziekbed gewaakt. Ge hebt gewillig mijn hulp aangenomen. Zoudt ge mij dan willen verstoten, nu de goede God mijn vurig gebed heeft verhoord ?”

„Ik wist niet meer wat ik deed, toen ik ziek was, riep Wolfert toornig. Nu ben ik de oude weer. Wij zijn gescheiden, ik heb geen zoon meer. Ga uit mijn ogen, monnik, ik haat u.”

Gebroken, verpletterd wendde Winfried zich af. Nog eenmaal richtte hij schreiend de ogen op z'n vader en snikkend van smart zei hij :

„Vaarwel, vader, vaarwel.” De almachtige, goede God, moge U immer zegenen en beschermen.”

Toen verliet hij de kamer. Buiten raasde de storm en kletterde de regen bij stromen neer. Maar Winfried sloeg er geen acht op. In z'n ziel woedde een andere storm, een felle bewogenheid van teleurstelling en smart. Slechts een vurig, vertrouwwol gebed gaf hem zijn uiterlijke kalmte en inwendige zielevrede weer.

13. Het heilige Paasfeest.

Onrustig wendde Wolfert zich op z'n ziekbed heen en weer. Winfrieds laatste blik, vol droefheid en ontgoocheling, was nog dieper in z'n vaderhart doorgedrongen dan z'n smartelijke afscheidsgroet.

Toen Gero de kamer binnenkwam met een versterkend maal dat hij op Winfrieds aanwijzen bereid had, verbaasde hij zich, den jongen monnik niet meer in de kamer aan te treffen. Het stuurse gelaat van Wolfert deed hem vermoeden, dat er tussen vader en zoon een of andere onaangenaamheid was voorgevallen.

„Meester,” vroeg Gero, „waar is Winfried, uw zoon?”

„Ik heb geen zoon meer,” antwoordde Wolfert.

„Gij hebt hem toch niet weggezonden bij dit verschrikkelijk weer. Dagen en nachten heeft hij aan uw ziekbed gewaakt. Hij is uitgeput van vermoeden. Hoort ge dan niet hoe buiten de storm loeit, hoe de regen neerplast. Als hem maar geen ongeluk overkomt.”

Wolfert antwoordde niet, maar die vrijmoedige woorden van zijn dienaar beangstigden hem. Ze lieten hem geen rust; zelfs toen hij na het nuttigen van de krachtige spijzen de ogen gesloten had en verkwikking zocht op het bed, dat Winfried zo zacht voor hem had gespreid, hield het stormgeluid hem wakker. In zijn verbeelding zag hij Winfried overvallen door het noodweer, druiptnat van de regen voortglijden over het steile bospad. Dan kwam een wilde rukwind die hem aangreep en neersmakte in de diepte.

Slapeloos bracht hij de tijd door. Onrust en wroeging knaagden aan z'n hart, maar hij was te trots om het uiterlijk te laten blijken.

Het kwam aan Gero onrechtvaardig, haast onvergeeflijk voor, dat de zieke zo ondankbaar, zo tergend wreed had

gehandeld tegenover den redder van z'n leven, tegenover iemand, die hoewel christen, toch altijd z'n zoon bleef, zijn kind dat hem op de liefderijkste wijze bewijzen van oprechte kinderliefde gegeven had. Bij elke gelegenheid sprak hij over Winfried; geen dag ging voorbij of hij roemde z'n opoffering, z'n gehechtheid aan z'n vader.

Wolfert voelde zich dan kleiner worden onder die lofprijzing van z'n trouwen dienaar Gero. Ja, Gero sprak waarheid. Had de zieke niet in zoete zaligheid z'n moede hoofd op de borst van z'n kind laten rusten. Had hij bij zijn zoon niet de verkwikking en opbeuring gevonden die hem, den uitgeputten lijder, de oude moed hadden teruggegeven.

Hoeveel honderden malen hadden die zachte kinderlijke ogen hem niet toegelachen, hoe menigmaal hadden z'n spelende handen het klamme zweet niet weggewist van z'n voorhoofd. Somber en vereenzaamd bracht de herstellende het laatste tijdperk van z'n ziekte door. Eindelijk kon hij het bed verlaten. Intussen was de lente gekomen, de blijde hoopgevende lente. Weer straalde de zon in gouden glans. De knoppen aan bomen en struiken sprongen open, de vogels jubelden in het bosch. Nieuw leven vervulde het hele woud.

Wolfert zette weer z'n eerste stappen in de vrije natuur. Hij ademde met volle teugen nieuwe kracht, nieuw leven, nieuwe verkwikking in. De boslucht vulde z'n longen en deed z'n bloed sneller stromen. Hij hief het hoofd omhoog en de oude fierheid kwam terug. Eer er een week voorbij was, stond hij daar weer in z'n volle kracht, gereed om met z'n nimmer falende jachtspies het woud te doorkruisen.

Met bewonderende verbazing zag Gero hem aan. „Daar staat ge nu weer, meester,” zei de trouwe dienaar, „daar staat ge nu weer, in volle mannelijke kracht. Wie had dat ooit kunnen denken, toen ge zo hulpeloos en bewusteloos op uw ziekbed de dood nabij waart. Ik kan niet anders, ik moet wel geloven, dat Winfried door z'n goede zorgen maar

vooral door z'n vurig gebed u van de dood gered heeft. En waar is Winfried nu? Is hij misschien omgekomen in het noodweer? Weet u of hij nog leeft?"

Wolfert antwoordde niet. Zwijgend liep hij het woud in; terwijl Gero hem op de voet volgde. Een weldoend gevoel van genezing gaf hem frisse moed. Nu voelde hij herstel van krachten, nu wist hij zich weer de geweldige jager, de schrik van de wouddieren. Hij trachtte de herinnering aan zijn ziekte te vergeten, hij wilde z'n ondankbaarheid jegens z'n zoon niet meer indachtig zijn, hij spande zich in om uit z'n verbeelding het beeld van z'n misschien verongelukten zoon te verbannen. Maar het baatte hem niet. Had hij wellicht z'n kind, dat hem zo hartelijk verpleegde, in de dood gejaagd. „Ga zelf naar de kluis om u te overtuigen," sprak een stem in z'n binnenste. Maar z'n oude hart wilde die stem het zwijgen opleggen. „Beveel ten minste aan Gero, dat hij inlichtingen gaat inwinnen," klonk het nu in z'n hart. Maar de moed ontbrak hem om dit te doen.

Plotseling schoot onder levendig gedruis een hert door het kreupelhout. Als een vlam sloeg z'n oude jachtlust op. Twee uren lang achtervolgde hij het dier over hellingen en door dalen, door sloten en struiken, bergop en bergaf. Eindelijk had hij het dier onder z'n bereik. Snel hief hij de arm op om z'n jachtspies te slingeren, toen eensklaps klinkende klokketonen door de lucht weerklonken, zo helder, zo luid, zo nabij, als hij nog nimmer vernomen had.

Een schok voer den jager door het lichaam. Gedurende z'n ziekte had hij de klok nimmer gehoord. En nu bonsden de tonen in z'n oren, hamerden in z'n hoofd, weerklonken in z'n hart. Vroegen ze hem rekenschap over het lot van z'n zoon? Verweten ze hem z'n harteloosheid? Klaagden ze hem misschien aan als moordenaar van z'n kind.

Hoe langer en luider de klanken dreunden boven z'n hoofd, hoe meer hij werd overweldigd. 't Was of ze hem

neersloegen op de plaats waar hij stond. Hij zakte door op z'n knieën in diepe ellende en strekte de armen uit als om de aanklacht af te weren die met onweerstaanbaar geweld op hem aandrong.

Stom van verbazing had de knecht toegezien. Sinds lang had hij vermoed dat Wolfert zich schuldbevestigd gevoelde, maar dat z'n onverwinnbare trots hem belette z'n ergelijke handelwijze jegens z'n kind te herstellen. Nu was het grote ogenblik gekomen. Zacht hief Gero z'n meester op en leidde hem langzaam in de richting van de kapel.

Daar vóór hen stond het kleine bedehuis. Rondom de kapel waren de gelovigen vergaderd, want het godsdienst-onderricht zou beginnen.

Ongemerkt waren beiden genaderd en hadden zich verscholen achter de laatste struiken van de heuvelhelling. Angstig liet Wolfert z'n ogen gaan over de rijen van de toehoorders, om te zoeken naar z'n zoon, om te zien dat ene lieve gelaat, het aangezicht van zijn kind.

Buiten de kring van de kerkgangers aan de voorkant van de kapel, beklom Walderic het eenvoudige spreekgestoelte en daar rechts van hem, die licht gebogen figuur... Waarom kwam nu plotseling een sluier voor Wolferts ogen. Waarom beefden z'n handen, knikten z'n knieën, klopte hoorbaar z'n hart in de borst? Met al de moed die in hem was, moest hij zich bedwingen, moest hij stand houden in dit schokkend moment. Hij greep steunend naar de schouder van zijn dienaar en fluisterde: Gero, zie 'ns of Winfried het is die daar rechts van den kluizenaar staat."

De oude dienaar wendde het oog in de aangegeven richting en herkende den jongen priester. „Ja heer," lispelde hij. „'t Is Winfried uw zoon." Toen werd het den vader te machtig. Hij zonk neer in de armen van z'n dienaar en stamelde: „Dank aan den God van Winfried."

Intussen was Walderic z'n onderricht begonnen, onbewust

van het grote gebeuren, dat op zo korte afstand van hem plaats greep. Hij verklaarde aan de gelovigen de betekenis van het grote Paasfeest, dat men die dag vierde. „Dit is de dag die de Heer gemaakt heeft, laat ons verheugd zijn en verblijd want Christus is verrezen. Hij is opgestaan uit de dood. Hij heeft zijn goddelijke leer bevestigd door het grootste wonder dat denkbaar is. Hij heeft z'n almacht en godheid getoond. Wij geloven in Hem, wij verblijden ons in Hem, wij aanbidden zijn opperste majesteit. Voor ons heeft Hij geleden, voor ons is Hij gestorven. Hij heeft al de zonden der wereld uitgeboet. Hij heeft genade en vergiffenis voor ons verdiend. Hij heeft barmhartigheid en liefde voor ons verworven. Verwijder de vrees uit uw hart. Maak daar plaats voor de zekerheid van het eeuwig geluk. Hij triomfeert over den dood en daarom kan de dood ons niet van Hem scheiden. Het graf zal onze zielen niet omvatten. Niemand zal ons van Christus scheiden in leven en dood, in tijd en eeuwigheid. Laten we ons verheugen en verblijden, want Christus stijgt op ten hemel waar Hij onze plaats bereidt in onuitsprekelijk en nooit eindigend geluk....”

De oude priester scheen vol vuur in deze plechtige ogenblikken. Geboeid luisterde de menigte en wilde geen enkel woord verliezen van de treffende toespraak die Walderic tot z'n getrouwen richtte.

Na de eerste ontroering had ook Wolfert aandachtig geluisterd en was onder de indruk gekomen van de woorden die door den priester met zo krachtige overtuiging tot de menigte waren gericht. En ofschoon dit een nieuw geluid was voor den heidensen Saks, een nieuwe leer, een hem geheel onbekend geloof, toch voelde hij zich aangetrokken tot die verheven godsdienst, die hij vroeger zo fel had gehaat.

Na de predikatie werd het H. Misoffer opgedragen waaronder velen tot de H. Tafel naderden. Winfried mocht den

ouden kluisenaar bij het uitreiken van de H. Communie behulpzaam zijn.

Toen eindelijk, na de plechtigheid allen neerknielden om den zegen van den priester te ontvangen, boog ook Wolfert in ontroering de knieën. 't Was de eerste maal dat de priesterlijke zegen, de zegen Gods, neerdaalde over z'n hoofd.

De menigte ging nu uit elkaar en ieder volgde z'n eigen weg. De beide priesters hielpen nog enige mensen die een moeilijkheid hadden of die hulp behoeften. Wolfert wachtte tot de laatsten waren heengegaan. Toen trad hij op Winfried toe op het ogenblik dat deze naar zijn kluis terug wilde keren.

Overweldigd door vreugde en verrassing viel Winfried z'n vader om de hals en deze drukte den weergevonden zoon met innige tederheid aan zijn hart. Geen van beiden kon spreken van ontroering. Na enige ogenblikken van de zoetste omhelzing sprak Wolfert : „Mijn zoon, graag zou ik meer vernemen van uw godsdienst.”

Winfried voelde z'n hart onstuimig kloppen van onbeschrijfelijke vreugde. Dadelijk wilde hij zijn vader naar de kluis leiden om het onderricht onmiddellijk te beginnen. Maar Wolfert weerhield hem en zei : „Neen, nu niet, eerst moet ik overdenken, alles wat ik vandaag gehoord heb. Morgen kom ik u opnieuw bezoeken.

Toen nam hij afscheid van zijn zoon en wilde zich verwijderen in de richting van de Hunnenburcht. Maar even nog bleef hij staan en vroeg : „Winfried, hebt gij niets meer gehoord van Dankmar ?”

„De laatste tien jaren niet meer,” antwoordde Winfried, maar ik vertrouw vast, dat hij eenmaal komen zal om U en mij te begroeten.”

In een wondere stemming keerde Wolfert naar huis terug. Alle haat, alle trots was plotseling geweken. Een gevoel

van liefde, van vrede en verzoening vervulde z'n hart. Slechts één weemoedige gedachte versomberde z'n geluk, het verlangen namelijk naar zijn lieveling, z'n oudsten zoon Dankmar. Jaren lang had hij dat verlangen onderdrukt; maar nu zijn haat geweken was, en hij hem zonder afkeer als christen en Frankisch krijgsman zou kunnen weerzien, kwam het weer boven met onweerstaanbaar geweld. Zou Dankmar niet meer leven, ofwel zou hij, als beschaafd hovingeling z'n ouden vader, den ruwen Saks, vergeten zijn?

14. In de keizerstad Aken.

Ver van de stille wouden van de Murr-gouw zetelde Karel de Grote in de heerlijke keizerstad Aken. Zowel zijn talrijke oorlogen als z'n arbeid in tijd van vrede, noodzaakten hem tot verre tochten, maar altijd keerde hij het liefst terug naar Aken.

Niet echter om daar z'n tijd in ledigheid door te brengen. Terzijde gestaan door verschillende geleerden uit alle landen der wereld, schreef hij zijn wetboek, dat nog heden geroemd wordt. Daarenboven stichtte hij scholen, overal waar z'n heerschappij zich uitstreckte. Hij legde een verzameling Frankische heldendichten aan, verzocht de geestelijken in de Frankische taal te spreken en wenste dat zij ook hun invloed zouden gebruiken om de verwaarloosde moedertaal in de scholen te doen beoefenen.

Met sterke hand had Karel de Germaanse stammen in één groot rijk verenigd, dat zich van de Pyreneeën tot Oder en Raab en van de Eider tot Sicilië uitstreckte. Zijn heldere geest begreep, dat een blijvend bestaan van zijn rijk niet door geweld van wapenen alleen kan worden gewaarborgd. Daarom zorgde hij met de grootste nauwlettendheid voor de geestelijke ontwikkeling van de nog onbeschaafde volken.

Dagen van zware arbeid werden echter aan Karels hof afgewisseld met dagen van vrolijke feestviering. Zulke feesten hadden vooral ten doel : verdiensten te belonen en op te wekken tot moed en trouwe plichtsvervulling. Karel wilde aan z'n jonge edelen de kunst van feest vieren leren, opdat ze, teruggekeerd in hun vaderland, behagen zouden scheppen in edele genoegens en niet in ruwe vermakelikheden.

De laatste veldtocht die de Keizer zelf meemaakte, was

gericht tegen de Denen. In triomf keerde hij in Aken terug en met vrolijke feesten werd de overwinning gevierd.

Karels paleis in de keizerstad was een wonder van schoonheid. In de prachtige troonzaal bedekten schitterende mozaïeken de vloer en de wanden. Kunstige Griekse zuilen droegen het gewelf. Glinsterend witte beelden uit Cararisch marmer in de talrijke nissen deden de kleurenpracht van de mozaïeken nog beter uitkomen. Al deze kunstwerken waren uit Rome afkomstig. Zuilen en beelden hadden in vroegere eeuwen de paleizen van de Romeinse keizers gesierd. De mozaïeken waren oorspronkelijk voor de Thermen vervaardigd. Karel had deze schatten over laten brengen naar Frankenland, waar de bouwkunst nog pas in opkomst was. Hij wilde zijn onderdanen laten zien, hoe ver de menselijke kunst het kon brengen. Ook lag het in z'n bedoeling bij de Frankische kunstenaars de wedijver op te wekken.

In deze zaal had Karel nu op een schitterende troon met gouden loofwerk versierd, plaats genomen. Hoe eenvoudig gewoonlijk z'n kleding was, thans prijkte hij in een zijden lijfrok met gouden gordel, waarboven de kostbare purperen mantel met hermelijn gevoerd. Op z'n hoofd straalde de keizerskroon met goud, paarden en edelstenen bezet.

Het gelaat van den keizer droeg nog altijd de frisheid van de jeugd. Fier en verheven was z'n gestalte. Z'n ogen blonken en schitterden met een glans, alsof er de zon in straalde.

Rechts en links van de troon zaten de paladijnen, de voormannen in de strijd. Ook waren daar de zetels van zijn raadsheren en rechtsgeleerden. Langs een van de schitterende wanden in de feestzaal hadden de jonkvrouwen van het hof plaats genomen, daar tegenover stonden de edelknapen. Aan het einde van de zaal hadden de zangers en harpspelers post gevat, om het feest met spel en zang op te luisteren.

Toen de namen werden afgeroepen van hen, die zich in de Deense oorlog bijzonder hadden onderscheiden, traden twaalf jonge mannen naar voren om van den keizer een leengoed of de bevestiging van het vaderlijk erfdeel te ontvangen. Tot ieder van hen richtte Karel enige waarderende woorden.

Met het meeste welgevallen zag echter de keizer neer op den jongste, die neerknielde voor de troon van den vorst. 't Is Dankmar, de jonge Saks, de beschermeling van Karel. 't Was bekend hoe heldhaftig hij gestreden hoe bijzonder hij zich in den slag had onderscheiden.

„Dankmar,” sprak de keizer op de meest welwillende toon, „gij zijt mij dierbaar geworden boven velen. Dikwijls reeds hebt ge bewijzen gegeven van trouw en aanhankelijkheid. Ik wil, dat ieder weten zal, hoe ik verdiensten vergeld. Sta op als graaf. Een rijk leengoed uit mijn bezittingen aan de Rijn wordt u toegewezen, graaf Dankmar. Vestig daar uw verblijf en kies een gemalin uit de jonkvrouwen van mijn hof. Moge uw geslacht opgroeien in eer en deugd, dat mijn nakomelingen even trouw dient als gij mij.”

„Machtige keizer,” antwoordde Dankmar, bewogen door de zeldzame goedheid van den vorst, „uw welwillendheid is te groot. Ben ik niet aan U alles verschuldigd? Toen ik aan uw hof kwam, was ik als een wilde, die jaagt in het woud en geen andere wet kent dan de bloedwraak. Gij hebt mij tot een christelijke leefwijze gebracht, gij hebt me gevormd tot een christen-strijder. Aan u dank ik mijn beschaving en ontwikkeling. Aan u dank ik bovenal mijn bekering tot het christendom.”

„Ja,” sprak de keizer glimlachend, „ik herinner me nog uw eerste dagen aan het hof. Men meende dat er met u niets zou zijn aan te vangen. Daarom heb ik u nauwlettend doen verzorgen en onderrichten en gij hebt mijn vertrouwen niet beschaamd. Ik heb u zien opgroeien tot een volmaakt

Dubbelplaat: „Dankmar,” sprak nu de Keizer op de meest welwillende

toon, „gij zijt mij dierbaar geworden boven velen.... Sta op als graaf.”

hoving. Maar waarom blijft ge gekniel. Hebt ge misschien nog een of andere wens die ik vervullen kan. Zeg het gerust. Het zal me een vreugde zijn aan uw verlangen te kunnen voldoen."

"Vorst," antwoordde Donkmar, „uw goedheid is te groot. Maar als ik spreken mag, luister dan nog een ogenblik naar de innigste wens van m'n hart. Het is u bekend, dat diep in het land der Allemannen mijn vader woont in een wild en woest gebied. Ik weet niet of hij nog leeft. Maar het heimwee verscheurt m'n hart. Ik voel een onweerstaanbare drang om hem te gaan bezoeken, om hem bekend te maken met de zegeningen van de beschaving om hem bovenal de waarheden van onze heilige godsdienst te leren kennen. En mocht het mij gelukken zowel door bidden en smeken als door de kracht der overtuiging hem te bewegen het christendom te omhelzen dan zou de innigste wens van mijn hart worden vervuld. Daarom vraag ik u met alle eerbied maar ook met alle aandrang: Laat me naar de Hunnenburcht terugkeren."

"Dankmar," sprak de keizer, nu weer in diepe ernst. „ik kende uw verlangen. Zo dikwijls heb ik vermoed wat er in het diepst van uw ziel moest omgaan. Tot heden heb ik u niet kunnen laten vertrekken, omdat uw vorming niet voltooid was. Nu gij echter in christendeugd en eer bevestigd zijt, nu gij bovendien graaf zijt geworden over een van de schoonste streken in mijn uitgestrekt rijk, nu is het me een vreugde uw innigste wens te kunnen vervullen. Gij zijt dus vrij; ge moogt vertrekken naar uw land, naar uw vader in de Murr-gouw. Kom daarna echter terug om mij volkomen over uw bevinding in te lichten."

En met ontroering vervolgde hij: „Graaf Dankmar, mijn levensdagen lopen ten einde. Wellicht zal dit feest het laatste zijn dat ik met u vier. En toch zou ik zo graag nog

eenmaal u aan mijn hof zien. Ik verwacht u dus weer te Aken met Kerstmis van dit jaar."

Diep bewogen beloofde de gelukkige Dankmar aan het verlangen van den keizer te voldoen. Toen stond hij op en trok zich terug, terwijl andere hovelingen naderbij kwamen om den keizer te huldigen.

15. Verenigd.

Reeds de volgende dag had hij Aken verlaten. Hij bekommerde zich niet meer om de overwinningsfeesten die daar nog gevierd werden. Vol van verlangen zijn vader weer te zien en ook Winfried, die hij na het vertrek niet meer ontmoet had, spoedde hij zich voort. Eerst toen hij Aken reeds ver achter zich had en meer en meer het land van de Allemannen nabij kwam, besloop hem de vrees of z'n vader hem nog zou willen erkennen, hem den christenkrijgsman van Karel den Groten.

In steeds toenemende onzekerheid had hij eindelijk de Murr-gouw bereikt. Daar zag hij weer de bossen waarin hij z'n jeugd had doorgebracht. Maar hoe wild en woest, hoe onherbergzaam kwam deze streek hem nu voor, sinds hij de volkrijke steden gezien had langs de majestueuze Rijn, in het heerlijke Italië en op de uitgestrekte plateau's van Spanje.

Eerst volgde hij de Murr stroomopwaarts, maar het dal werd geleidelijk enger en zware rotsblokken versperden hem de weg. Daarom sloeg hij een ander pad in, dat in dezelfde richting door het woud liep. Die dag nog hoopte hij de Hunnenburcht te bereiken.

De vroege duisternis in het woud verraste hem echter en ten laatste werd het hem onmogelijk nog een spoor van een gebaand pad te onderscheiden. Zelfs het ruisen van de stroom vernam hij niet meer en hij begon te vrezen een verkeerde richting te hebben ingeslagen. Daarom steeg hij van z'n rijdier om een beschut plekje te zoeken waar hij de nacht zou kunnen doorbrengen.

Hoe dapper en onvervaard Dankmar eenmaal gestreden had tegen Moren en Denen, nu overviel hem de hevige angst hier in dit onherbergzaam oord het licht van de

nieuwe dag te moeten afwachten. Immers beren en wolven huisden hier. Hoe zou hij zich verweren in het donker woud, als die hem zouden bespringen.

Ook z'n paard scheen gevaar te duchten, want het spalkte de neusgaten wijd open en begon te sidderen. Radeloos van angst verhief Dankmar z'n ogen ten hemel. Slechts een enkele ster lichtte tussen de kruinen van de dennen door.

Maar plotseling galmden klokketonen door de lucht. Verbaasd luisterde de ruiter toe. Hoe was het mogelijk in deze wildernis een klok te horen? Toch was het geen verbeelding. Het galmen klonk rustig voort.

Snel besloten greep hij z'n paard, dat door het onverwacht geluid hevig was geschrokken, bij de teugel en leidde het door het woud in de richting waaruit de hoopgevende metalen stem had weerklonken.

Toen het luiden had opgehouden bevond de ridder zich in de nabijheid van de kluis; uit de kapel schemerde hem het zwakke licht van de kleine lamp tegen.

Juist kwam Winfried de heuvel af waarop de kapel was gebouwd.

„Goede kluizenaar,” sprak Dankmar, „kunt gij mij niet voor één nacht herbergen, want ik ben in het woud verdwaald.”

„Wees welkom, reiziger, van harte welkom ter liefde Gods,” antwoordde Winfried. Maar nauwelijks had hij deze woorden gesproken of de vreemdeling wierp zich in de armen van den jongen priester met de woorden: „Winfried, Winfried, gij zijt het, ik herken u aan uw stem.”

„Dankmar,” jubelde Winfried, „Dankmar, mijn broeder. Lang heb ik tevergeefs op u gewacht, maar nooit heb ik de hoop opgegeven u terug te zien. O, wat ben ik blij dat ge eindelijk gekomen zijt. Dank aan den goeden God die m'n voortdurend gebed heeft verhoord.”

„Het was mijn schuld niet,” antwoordde Dankmar, dat dit

Snel besloten greep hij z'n paard bij de teugel.

heerlijke ogenblik niet spoediger gekomen is, want de keizer heeft me niet eerder willen laten vertrekken. Ik heb u veel te vertellen over al het wonderbare, dat ik beleefd heb en ook veel heb ik u te vragen.

„Volg me naar mijn kluis, Dankmar, want gij zijt vermoeid en de avond wordt kil.”

„Vóór alles moet ik zorgen voor mijn paard, begon Dankmar weer. Hebt ge niet een veilige plaats waar het de nacht kan doorbrengen?”

„Jawel, Dankmar,” zei Winfried lachend, terwijl hij de stal van zijn ezel open maakte, als het fiere beest ten minste m'n ezeltje voor gezelschap wil nemen.”

Grauwkje lag al in zoete rust op z'n strolegger. Maar gewillig schoof hij wat op zij, toen het trotse strijdros werd binnengeleid. De heerlijke warmte van de stal wekte een vredige stemming en spoedig heerste er een volkomen rust.

Toen bracht de jonge kluisenaar zijn gast naar de hut. Dankmar moest zich bukken om door de lage deur te kunnen binnengaan. Aan het vuur, dat nog gloeide onder de as, stak Winfried een droge houtspaander aan die voor lamp moest dienen.

Bij het rosse licht konden de beide broeders nu eerst duidelijk elkaar herkennen. Dankmar vond dat Winfried slechts weinig veranderd was. Deze echter zou moeilijk in den struisen, statigen krijgsman z'n broer hebben teruggekend. De kluisenaar verzocht z'n gast plaats te nemen op de ruwe houten bank aan de kleine tafel. Hij zette hem spijs en drank voor. De hongerige reiziger liet zich het avondmaal goed smaken en beweerde dat hij aan de tafel van den keizer nooit heerlijker gegeten had.

Nu vroeg Dankmar met brandende nieuwsgierigheid naar z'n vader. Winfried vertelde hem het blijde nieuws. Hoe hij gevaarlijk ziek was geweest, doch nu weer geheel was hersteld. Hoe hij dagelijks nog op jacht ging, maar vooraf de kluis en de bidkapel bezocht. Aan deze gewoonte getrouw zou hij ook stellig de volgende dag in de vroege morgen hier komen en dan zou hij, in onuitsprekelijke vreugde, z'n beide kinderen weerzien.

Middernacht was gekomen en nog zaten beide broers aan de kleine tafel. Ze hadden elkaar ook zo veel te vertellen. Dankmar had landen en steden bereisd, had het hofleven meegemaakt in al z'n pracht en praal, had gestreden aan de uiterste grenzen van het rijk. Winfried vertelde over het stille, zalige leven te St. Gallen, over het beschavende werk van de kloosterlingen en over z'n vruchtbare arbeid onder de goede, maar nog onontwikkelde bewoners van de Murr-gouw.

De derde houtspaander was opgebrand. „'t Wordt hoog tijd, dat we gaan slapen,” sprak Winfried. „Wil deze armelijke omgeving voor lief nemen. Ik kan u geen donzen bed aanbieden.”

„Wees niet bekommerd,” antwoordde Dankmar. „Na mijn vermoeiende tocht zal het zoet rusten zijn.”

16. Op de ruïne.

De heldere tonen van de Angelusklok wekten 's morgens vroeg den vermoeiden reiziger uit z'n diepe slaap. Aanstonds stond hij op en maakte zich gereed om naar de kapel te gaan. Even later trad Winfried binnen, groette hem en zei: „Dankmar, het grote ogenblik is gekomen; vader is in de kapel. Blijf buiten wachten tot hij z'n gebed geëindigd heeft.”

Op enige afstand bleef Dankmar in de grootste spanning staan. Toen Winfried de drempel van het bedehuis wilde overschrijden, kwam Wolfert naar buiten en groette z'n zoon, die hem hartelijk de hand drukte. „Daar ginder staat nog iemand die u groeten wil, vader,” sprak Winfried, terwijl hij z'n ontroering maar moeilijk kon bedwingen. Wolfert meende Walderic te zullen aantreffen voor wien hij een grote verering had. Nooit zou hij nalaten enige vriendelijke woorden tegen hem te zeggen. Hij ging naar buiten en zodra hij den vreemdeling bemerkte stond hij stil met 'n schok. Aan z'n ontroering was duidelijk te bemerken dat hij z'n zoon herkend had. Maar zo sterk was nog z'n afkeer van de Frankische heerschappij, dat hij bij het zien van de krijgsmanskleding die Dankmar droeg, onwillekeurig z'n ogen afwendde. Dankmar zag het. Onder de uitroep: „Vader, vader,” snelde hij vooruit en wierp zich in Wolfert's armen. Toen week alle haat uit het trotse hart. Onstuimig omhelsde hij z'n zoon en schreide tranen van vreugde.

„Dankmar, m'n zoon, ge hebt dus uw ouden vader niet vergeten. Wat heb ik lang naar u uitgezien, wat heb ik vurig naar u verlangd! Heeft de keizer u eindelijk toegestaan mij te komen groeten, opdat ik u nog zou zien voor ik sterf?”

„Ja vader, na de overwinningsfeesten te Aken, waarbij mij

de graventitel is geschonken, heeft hij mij verlof verleend af te reizen om u te bezoeken. Met Kerstmis moet ik terug zijn om hem mee te delen hoe U het maakt."

„Heeft Karel dat werkelijk gezegd? Ik dank hem. Ik had het niet durven hopen. Hij is groter dan ik dacht."

De oude Saks had z'n jacht geheel en al vergeten. Winfried leidde vader en zoon in gulle gastvrijheid naar z'n kluis. Hier begon Dankmar omstandig te verhalen wat hij z'n broer de vorige avond slechts in het kort had meegedeeld.

„In de tijd dat keizer Karel gericht hield te Ingelheim," begon Dankmar, „was hij in oorlog met de stam van de Avaren, die geen vaste nederzettingen hebben, maar te paard rondtrekken door de onmetelijke weiden langs de Donau. Wel hebben ze zich zo krachtig mogelijk geweed achter de natuurlijke verdediging van de grenzen van hun gebied. Wel hebben ze op hun vliegensvlugge paarden wonderen van dapperheid verricht en met hun nimmer falende pijlen menigen vijand gedood. Maar 't heeft hun niet gebaat; Karel heeft alle tegenstand gebroken en hun gedwongen hem als heer en meester te erkennen."

Wolfert zuchtte. Hij besepte hoe zwaar het de bewoners van de Donau-steppen moest gevallen zijn, zich te buigen voor den machtigen Frank.

„Van daar," vervolgde Dankmar, „trok de keizer naar het heerlijke Bodenmeer, dat zich uitstrekt aan de voet van de reusachtige Alpen, waar hij te Bodmann een burcht heeft; vervolgens door het Rijnland naar de keizerstad Aken. Doch nooit heeft de machtige heerser lang rust, waar hij ook verblijft.

Op zijn tocht naar Rome over de hoge Rhätische Alpen mocht ik hem vergezellen naar de stad der zeven heuvelen, die eens de wereld beheerste. Ik bevond me onder de dui-zenden in de majestueuze St. Pieter toen Paus Leo op het heilige Kerstfeest van het jaar 800 den machtigen keizer de

kroon van de oude Romeinse Cesars op het hoofd zette. Ik heb ingestemd met het jubelende volk: „Leve de zegenvierende Karel, de door God gekroonde, de vrome en grote Roomse Keizer.“

Dankmar kwam opnieuw onder de indruk van het luisterrijk gebeuren in de eeuwige stad, dat nooit uit z'n herinnering zou verdwijnen.

„Ja,“ ging hij verder, „Karel is het waard de kroon van wereldheerser te dragen, want Franken, Lombarden, Spanjaarden, Friezen, Saksen, Slaven, Beieren en Avaren huldigen hem als heer en bieden hem schatting. Van de mond der Elbe, tot de Ebro en de Middellandse Zee, van de Atlantische Oceaan tot over Raab en Theiss, ja over de Alpen waar Benevento ligt, reikt zijn macht. De godsdienst bloeit er onder zijn bescherming; in vrede bebouwt er de landman zijn akker en ieder geniet de zegeningen van Karels bestuur.

Toen de keizer Italië verliet, werd ik in het gevolg van een graaf naar de Spaanse Mark gezonden. Een keten van hoge bergen, de Pyreneeën, begrenst het rijk van de Franken. Ten zuiden daarvan ligt het zonnige Spanje. Hier slingeren zilver-heldere stromen door fris-groene weiden, hier prijkt de sneeuwbloem der kastanje aan 't lachend strand van de Ebro, hier bloeien de zoete amandels en lachen de druiven u tegen.

Vroeger werd deze streek bewoond door christenen die zich Gothen noemden en die er op roemden van Frankische afkomst te zijn. Maar het heerlijke land werd overvallen door de aanhangers van den valschen profeet Mahomed, die uit Afrika waren overgestoken en hier Moren werden genoemd. Keizer's voorvader Karel Martel versloeg hen bij Poitiers, toen zij de Pyreneeën waren overgetrokken en het land van de Franken binnenvielen. Hij wierp hen tot de bergen terug. Maar Karel heeft ze nog verder teruggedrongen en heeft de Spaanse Mark bij zijn gebied gevoegd.

Na onze terugkeer heb ik de oorlog meegemaakt tegen de Slavische volken, waarbij Bohemers en Serviërs werden schatplichtig gemaakt."

Met gespannen aandacht had Wolfert zitten luisteren naar het verhaal van z'n zoon, die zoveel gezien en zoveel beleefd had. Meer en meer werd hij overtuigd, dat de tegenstand van het Saksische volk, tegen een held, die zoveel natiën had doen bukken, een dwaasheid geweest was.

Toen Dankmar eindelijk vertelde, hoe de keizer hem rijk begiftigd had door hem een graafschap aan te bieden in de overheerlijke streken van het Rijnland, maar z'n trouwen hoveling nog eenmaal wilde weerzien voor hij voor goed het hof zou verlaten, vroeg Wolfert plotseling:

„Hoe lang denkt ge bij mij te blijven?"

„De keizer wil, dat ik op het aanstaande Kerstfeest weer te Aken ben," antwoordde Dankmar. „Intussen moet U beslissen, vader, welk antwoord ik den keizer zal brengen. Als U mij volgen wil naar de Rijn, zal ik met vreugde het graafschap aannemen. Indien U echter niet besluiten kan deze streek te verlaten, dan doe ik afstand van mijn bezittingen en blijf bij U op de Hunnenburcht."

„Met een uitdrukking van dankbare waardering op 't gelaat, antwoordde Wolfert: Laten we de Kersttijd afwachten, mijn zoon, dan zullen we beslissen."

Lang nog bleef het gezelschap rond de kleine tafel in de armoedige hut neergezeten. De avondschemer hing reeds tussen de bomen van het woud. Wolfert en Dankmar begaven zich ten laatste op weg naar de Hunnenburcht, terwijl Winfried alleen achter bleef in de eenzame kluis.

De volgende dag reeds vergezelde Dankmar zijn vader op de jacht, gelijk hij dat vroeger zo dikwijls gedaan had. Het leek den ouden Saks of de vroegere tijd was teruggekeerd, maar nu schoner noch dan ooit, want nu was er geen haat meer in z'n hart, noch jegens z'n kinderen noch

zelfs tegen den keizer. Ook kwelde hem niet meer het heimwee naar Saksenland. De wouden van de Murr-gouw waren hem lief geworden, dierbaarder zelfs dan het land van zijn jeugd. Iedere morgen begaven vader en zoon zich naar de kapel om de H. Dienst bij te wonen en, na afloop daarvan, Winfried te begroeten. Daarna begon de zwerftocht door de wildernis; de woeste, wilde jacht. Als echter de klokketonen over het woud ruisten, dan knielden beiden neer om biddend het grote mysterie van de menswording van Gods Zoon te overwegen, en Hem liefdevol te aanbidden die ook voor de heidenen verlossing had gebracht.

Intussen was het Wolfert niet ontgaan hoe Dankmar op den duur aan dit leven niet kon wennen. Al wilde hij uit achting en liefde voor z'n vader z'n verlangen verborgen houden, toch had de oude jager wel begrepen, dat z'n zoon een stille wens koesterde. Daarom stelde hij Dankmar voor alleen te vertrekken en z'n goederen in bezit te gaan nemen. Maar de jongeling wilde daarvan niet horen. Beiden zouden gaan of beiden zouden blijven. Eindelijk stemde de vader toe z'n zoon te vergezellen, al voelde hij reeds vooraf de pijnlijke scheiding van dit ballingsoord, dat hem toch zo lief was geworden.

Met vreugde vernam Dankmar het besluit van z'n vader. Nu zou er een nieuw leven voor hem gaan beginnen. Het verblijf in de Rijngouw zou een hemel zijn op aarde, een voortdurend, ongestoord geluk zoals alleen de jeugdige verbeelding zich voorstellen kan. Maar hij besepte niet hoe Wolfert zich geweld zou moeten aandoen om z'n geliefde eenzaamheid te verlaten en zich te begeven te midden van de mensen.

Dikwijls zwierf de oude Saks nu door het woud zonder het wild te bespeuren, geheel in gedachten verzonken. Zeker, 't zou een bittere smart zijn de Hunnenburcht te verlaten en vrede en rust te offeren. Maar tegelijkertijd zou hij

de voldoening hebben z'n zoon gelukkig te maken. Deze voelde zich immers niet meer op de Hunnenburcht thuis. De jacht alleen mocht ook voor een graaf niet het ideaal zijn. Het besturen van een leengoed, het verbreiden van de beschaving was toch edeler werk dan het doden van wolf of everzwijn.

Neergeknield in Walderic's kapel droeg hij z'n zorg en bekommering op aan God en dan voelde hij zich weer opgewekt en verlicht. De oude lust en levensmoed kwamen terug. Z'n oog straalde weer. Hij was opnieuw **de geweldige jager**.

Reeds werden de bladeren geel aan bomen en struiken en sierde het bosch zich met de gloedvolle herfstkleuren. Reeds gierden de najaarsstormen, die voorboden van de winter, waarnaar Dankmar met ongeduld had gewacht. Als de eerste sneeuw viel zou hij immers naar Aken vertrekken en zijn weldoener, zijn keizerlijken vriend ontmoeten. Hoe vreugdevol zou het weerzien zijn. Daarna zou hij nogmaals naar Allemannië komen om z'n vader te halen en zich voor goed te vestigen op z'n bezittingen aan de Rijn. Maar de mens wikt en God beschikt.

Eens toen Dankmar in de vroege morgen wakker werd, vond hij zijn vader nog niet op. Hoe verschrok hij, toen hij vernam, dat Wolfert ongesteld was en lijdend aan een hevige aanval van koorts. Hij snelde naar het slaapvertrek van z'n vader en vond den zieke machteloos neerliggen en sidderen over al z'n ledematen.

Geheel ontsteld zond Dankmar aanstonds bericht naar zijn broeder in het woud. Winfried spoedde zich naar de Hunnenburcht. Beiden verpleegden nu den dierbaren zieke met de grootste zorg, maar de toestand verergerde. Reeds na enkele dagen was het einde nabij. Nadat hij godvruchtig de troostmiddelen der H. Kerk ontvangen had, ontsliep Wolfert zacht en zalig in de armen van z'n beide kinderen.

Wolkert ontslep in de armen van z'n beide kinderen.

„Laat mij vertrekken....” waren zijn laatste woorden, terwijl er nog eenmaal een flikkering was gekomen in z'n half gesloten ogen, „hoort ge de trompetten niet schallen.... ? De Koning des hemels, de machtige God die de dood overwon, roept z'n eenzamen dienstknecht.... Ik kom, grote Koning Christus.... Ik beveel u mijn arme ziel.... Ik hoop.... en vertrouw op u.... in eeuwigheid....” Toen zakte het hoofd op de borst. De fiere, geweldige jager was niet meer.

17. De Wolkenburcht.

Na de begrafenis kon Dankmar niet langer blijven op de vereenzaamde Hunnenburcht. Hij zegde Winfried een broederlijk vaarwel — niet voor altijd — want hij hoopte hem nogmaals in Allemannië te bezoeken. Aan Gero had hij de kudde en het akkerland van zijn vader vermaakt. De trouwe dienaar verliet het slot en bouwde een hoeve aan de rand van het woud. De herdersknaap mocht bij hem in dienst komen.

Vier jaren later, in 814 stierf keizer Karel. Bij z'n laatste reis had hij Dankmar in 't bezit gesteld van zijn grafelijk slot. Te voren reeds was te Aken plechtig het huwelijk gevierd van den nieuwen graaf met de dochter van een der voornaamsten van Karels vazallen.

Winfried bleef ook na de dood van zijn vader in de stille woudkluis en bleef een trouw helper van den ouden Walderic. Hij had de onbeschaafde maar goedhartige woudbewoners leren liefhebben. Eén verlangen had hij nog, namelijk nog eenmaal te kunnen weerkeren naar z'n liefste plek op aarde, naar de zo vurig beminde Abdij St. Gallen. Ook die wens zou worden vervuld.

Keizer Lodewijk, zoon en opvolger van Karel, verbleef bij voorkeur in het land der Allemannen, waaruit z'n echtgenote afkomstig was. In de wildrijke wouden aan de Murr, liet hij zich een slot bouwen, de Wolkenburcht, op een van de hoogste toppen en recht tegenover de Hunnenburcht. Terwijl hij daar verbleef leerde hij den vromen Walderic kennen. Door zijn zorg werd nu op de plaats waar de twee kluzenaars woonden een klein klooster opgericht, dat in het begin slechts bestemd was voor twaalf monniken, maar dat later aanmerkelijk werd uitgebreid.

Winfried werd naar St. Gallen gezonden om enige ge-

leerde bewoners te vragen voor het nieuwe klooster. Met vreugde volbracht hij die taak. Het korte verblijf op die uitverkoren plaats was hem een waar zielsgenot. Met zaligheid in z'n hart trok hij daarna, vergezeld door de twaalf medebroeders, weer noordwaarts naar de Murr-gouw.

Het klooster bestaat niet meer ; wel echter de kapel die keizer Lodewijk liet oprichten op de plaats van de oude. Ze werd opgebouwd uit de stenen van de Hunnenburcht en draagt de naam van St. Walderic's-kapel.

Van de Wolkenburcht is niets overgebleven. De plaats echter, waar de Saks Wolfert de oude ruïne aantrof, is nog te herkennen. Nog op de huidige dag heten in de volksmond de wallen en muren op een bosrijke berg :

„De Hunnenburcht.“

INHOUD:

	bladz.
1. In den vreemde	5
2. In het woud	10
3. De geweldige jager	14
4. De kluzenaar	19
5. Nieuwe lessen	22
6. Ter verantwoording geroepen	25
7. Voor de rechterstoel van Karel den Groten	28
8. Verstoten	39
9. Een verrassing	43
10. St. Gallen	49
11. De klok	56
12. Het ziekbed	59
13. Het heilig Paasfeest	64
14. In de keizerstad Aken	71
15. Verenigd	78
16. Op de ruïne	83
17. De Wolkenburcht	91

**Een mooi geschenk voor Communiefeest, Verjaardag
of St. Nicolaas, vindt U in ieder van deze boekjes.**

De Kapitein van Veertien, door M. G. Andriessen . . . . . f 0.52^{5*}

Een heerlijk jongensboek! In de hoofdrol een pittige jongen met hoogstaand karakter, een van „het brede gebaar“, die uitgroeit tot den gentleman in de ware betekenis. Er is spanning, er zijn boeiende intriges, maar boven alles domineert het nobele streven van den veertien-jarigen Ted Thornston, die als oudste jongen de stoutste pogingen aanwendt, om het zwaar getroffen gezin tot z'n vroegere welstand terug te brengen.

Van harte aanbevolen voor jongens (en m.) van 12—15 jaar.

Stempel. Keurraad voor Kath. Jeugdlectuur.

Jeanne d'Arc, door Lena Smits . . . . . f 0.52^{5*}

Dit levensverhaal van de wonderbare Franse heilige is geschreven voor de jeugd, maar op zulk een wijze, dat het ook door volwassenen met spanning en stichting zal gelezen worden. Zo'n levensverhaal te schrijven eist, naast historische kennis, ook veel tact, want de zonderlinge, mysterieuse roeping van deze jeugdige maagd en het verloop van haar lotgevallen zijn zó subliem, dat ze niet licht begrepen worden. Wie dit boek leest, krijgt daardoor inzicht in Gods geheimzinnige raadsbesluiten, en tevens inzicht in — helaas — de boosheid en halfslachtigheid van sommige mensen. Zonder beschouwingen, maar door het verhaal alleen, brengt het, naast diepere kennis van God, ook mensenkennis bij, en van beide heeft niet licht iemand te veel.

De kleine Bloedgetuige, door N. Doumen . . . . . f 0.52^{5*}

'n Katholiek jeugdboek, dat in korte jaren reeds z'n derde druk mocht beleven, behoeft geen andere aanbeveling. De kleine Bloedgetuige is geen sensatieromannetje voor kinderen, maar 'n pakkend verhaal, dat hen blijft boeien van 't begin tot het einde, zonder dat hun verbeelding geweld wordt aangedaan. Ze leven hartelijk mee met den edelen kleinen held van 't verhaal, met den goedig-gemoedelijken pater Sebaldu, met de edele maar ongelukkige moeder van den kleinen Abel; ze zien als met de ogen den laffen intrigerenden Roos en de simpele, lichtgelovige Gretha Hansen, wier onnozelheid z'n intriges doet slagen. Het lijden, strijden en zegepralen van den kleinen Bloedgetuige leven ze mee, alsof de roerende geschiedenis zich onder hun ogen afspeelde. De kinderen zullen 't hele boekje doorlezen in ademloze spanning en de inhoud nog lang meedragen in geest en hart als 'n blij bezit.

Onze Lieve Vrouw van Lourdes, door H. v. Uitert . . . . . f 0.52^{5*}

Onder de vele Lourdes-geschiedenissen munt deze uit door haar echt gevoelvolle verteltrant en historische juistheid. Hoe frisheid van toon aan wijding kan gepaard gaan, daarvan geeft dit verhaal een navolgenswaardig voorbeeld. Er is misschien geen boek, dat de jeugd meer tot godsvrucht, liefde en bewondering voor de Onbevleete Ontvangenis zal opwekken dan dit; en niet alleen de jeugd, maar ook volwassenen zal het dit doen, zelfs ontwikkelde volwassenen, die door eenvoud, de oprechtheid en de waardigheid van dit fijn gestileerde verhaal zullen getroffen worden.

Het Talent van Domme Miep, door Jeels Neelke . . . . . f 0.80 *

Werkelijk een aardig meisjesboek, doortrokken van een frisse en echt katholieke geest. Domme, wilde Miep heeft dadelijk je sympathie door haar gulle vriendelijkheid. Haar leven is niet leeg; ze deelt anderen mee van haar jonge blijheid, die voortkomt uit een goed gestemde ziel. Haar talent is meer waard dan rijkdom en ijdele wetenschap. De kinderen van de hogere klassen der L.S. kunnen veel leren uit dit boek, waarvan de aantrekkelijkheid nog verhoogd wordt door enkele illustraties en een fleurig bandje.

Van Koning Karel en Elegast, ... f 0.26 *

Hier hebben we een van de mooiste Karolingische legenden in een geheel nieuw, romantisch gewaad, niet alleen uiterlijk, maar ook innerlijk. Het is een echt geheimzinnig romannetje geworden

De brandende Rijksdaalder, naar Heinrich Federer f 0.26 *

Iedereen weet, wat een psychologische roman is, en dat een psychologische roman eigenlijk niet „des kinds” is. En toch hebt U er hier een, die van het begin tot het eind de jeugd pakt. Het gaat over de invloed die een rijksdaalder in een reeks doorleefde omstandigheden van eenvoudige avontuurlijkheid op een jongenspsyche uitoeft. De roman is van een zeldzaam zuivere zielkundigheid en verradt een artistieke vertelkunst, die spanning weet te brengen in het minutieus weergeven van de zielkundige reflexen der uitwendige belevenissen, een spanning die dus niet hoofdzakelijk gelegen is in de avontuurlijke gebeurtenissen zelf, maar in al de grote en kleine avonturen die de ziel daarbij doormaakt. De jeugdige lezer ondergaat die psychologie — en 't is een zeer heilzame! — de volwassene doorziet ze en beseft haar zuivere werkelijkheid.

De bergtocht van Nonni en Manni,

door Jón Svensson S. J. . . . . f 0.52^{5*}

Nonni en Manni, door Jón Svensson S. J. . . . . f 0.26 *
